

ШУУДАНГИЙН ХАРИЛЦАН ХОЛБОЛТЫН ЧИГ ХАНДЛАГА, ОЛОН УЛСЫН НӨХЦӨЛ БАЙДЛЫН СУДАЛГАА, ЗОХИЦУУЛАЛТЫН САНАЛ

Захиалагч: Харилцаа Холбооны Зохицуулах Хороо

Гүйцэтгэгч: Эйч Си Ай ХХК

Улаанбаатар хот

2025 он

АГУУЛГА

Нийтлэг үндэслэл

Судалгааны ажлын зорилго

Суурь ойлголтууд

Нэг. ОЛОН УЛСЫН НӨХЦӨЛ БАЙДЛЫН СУДАЛГАА

1.1 Шуудан холбооны байгууллага (UPU)-ын бодлого, чиглэл

1.2 Олон улсын туршлага

1.3 Азийн орнуудтай харьцуулсан байдал

1.4 Дэлхийн бусад улс орнуудын харилцан холболтын бодлого, зохицуулалт

Хоёр. ДОТООДЫН ШУУДАНГИЙН САЛБАРЫН БОДЛОГО, ЗОХИЦУУЛАЛТ

2.1 Дотоодын шуудангийн үйлчилгээний салбарын ерөнхий мэдээлэл

2.2 Шуудангийн зах зээлийн мэдээлэл

2.3 Шуудангийн зах зээлийн зохицуулалтын үр нөлөөний талаар хийсэн судалгааны санал

2.4 “Шуудангийн харилцан холболтын журам”-д хийсэн хууль зүйн шинжилгээ болон хуулиар зохицуулах шаардлагатай зохицуулалтын талаарх санал:

2.5 Үйлчилгээ эрхлэгчдээс авсан судалгааны тайлан

2.6 Шуудангийн харилцан холболт хийхэд баримтлах зарчмыг шинэчлэх талаарх санал:

2.7 Дүгнэлт

2.8 Зөвлөмж

2.9 Ашигласан материал

Нийтлэг үндэслэл

Шуудангийн сүлжээний үйлчилгээ эрхлэгч (ШСҮЭ), дотоодын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгч хоорондын холболтын асуудлыг Шуудангийн тухай хууль, Харилцаа холбооны тухай хууль болон тэдгээр хуулиудад заасан “Сүлжээ хооронд харилцан холболт хийх, сүлжээнд холбогдох гэрээний ерөнхий нөхцөл, орлого хуваарилах журам” тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл шаардлагуудаар зохицуулахаар заасан. Гэвч Шуудангийн тухай хууль болон Зөвшөөрлийн тухай хуулийн хүрээнд бий болсон үйлчилгээ эрхлэгчдийн тусгай зөвшөөрлийн ялгаа (Сүлжээ болон дотоодын шуудангийн үйлчилгээ)-тай байдал нь ШСҮЭ, дотоодын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгч хооронд гэрээ байгуулах явцад гомдол, маргаан дагуулж хууль, журмын дагуу гэрээ байгуулан ажиллахад хүндрэлтэй асуудлуудтай тулгараад байна.

Дээр дурдсан хууль, журам, тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл шаардлагад зааснаар ШСҮЭ, дотоодын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгч хооронд сайн дурын үндсэн дээр холболтонд орсон тохиолдолд орлого хувааж ажиллах нь хэт ерөнхий зохицуулалтай процессыг нарийн зураглалгүй ажиллахаар зохицуулсан.

Иймд олон улсад энэхүү асуудлыг хэрхэн зохицуулж буй туршлага, зарчмын талаар судалж, ШСҮЭ, дотоодын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгч хоорондын гэрээний төрөл, үйл ажиллагааны онцлогийг харгалзан цаашдын зохицуулалтын оролцооны байдлыг тодорхойлох, одоогийн зохицуулж буй хууль, журам, нөхцөл шаардлагуудад өөрчлөлт оруулах санал боловсруулах хэрэгцээ шаардлага үүсээд байна.

Энэ ажлын хүрээнд Харилцаа холбооны зохицуулах хорооноос шуудангийн үйлчилгээний харилцан холболттой холбоотой холбогдох судалгаануудыг хийгээд байгаа бөгөөд энэхүү судалгаа нь өмнөх судалгаануудын үр дүн хийгээд олон улсын нийтлэг дүрэм журмууд, дэлхийн улс орнуудын практик кейс, дотоодын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгчдэд тулгардаг нийтлэг асуудлууд болон түүнийг шийдвэрлэх боломжийн талаар судалсан болно.

Судалгааны ажлын зорилго

Шуудангийн сүлжээ эзэмшигчид харилцан холбогдож технологийн дэвшлийг ашиглан, улс хоорондын болон орон нутгийн шуудан илгээмжийг зөв оновчтой системчлэн, бага өртөгөөр харилцан ашигтай эцсийн хэрэглэгчид гардуулах үйл ажиллагааг зохицуулах нь судалгааны суурь зорилт юм.

Энэхүү зөвлөх үйлчилгээ нь шуудангийн сүлжээ эзэмшигчдийн хамтын үйл ажиллагааг сайжруулж, цаашлаад хүргэлтийн хил заагийг тодорхойлох, дотооддоо хүргэлтийн нэгдсэн нэг системтэй болох үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ. Зөвлөх үйлчилгээний захиалагч байгууллага нь Харилцаа холбооны зохицуулах хороо болно.

Энэхүү судалгааны хүрээнд дараах зорилтуудыг хангана. Үүнд:

- UPU буюу Дэлхийн шуудангийн байгууллагын конвенцид харилцан холболтын нөхцөлүүдийг хэрхэн тусгасан талаар судлах,
- Харилцан холболт хийсэн олон улсын шуудангийн байгууллагуудын туршлагыг судлах,
- Монгол Улсын өнөөгийн нөхцөл байдалд нийцүүлэн гадаад улсын сайн туршлагыг хэрэгжүүлэх боломж, нөхцөл, зохицуулалтын оролцоог тодорхойлж, санал, зөвлөмж боловсруулах,
- Харилцаа холбоо зохицуулах хорооноос олгосон сүлжээ эзэмшигчид харилцан холболт хийхэд тулгарч буй өнөөгийн асуудал, цаашид сайжруулах боломжийг судлах,
- Харилцан холболтын үйл явцыг процесслох боломжыг судлах, хүргэлтийн хил заагийг тогтоох зорилготой болно.

Суурь ойлголтууд

"Шуудангийн үйлчилгээний харилцан холболт" гэсэн нэр томъёо нь ерөнхийдөө бүс нутаг, улс орон эсвэл үйлчилгээ үзүүлэгчдийн хооронд шуудан, илгээмжийг жигд солилцох, хүргэх боломжийг олгохын тулд янз бүрийн шуудангийн систем эсвэл сүлжээг зохицуулах, холбохыг хэлдэг.

Шуудангийн харилцан холболт нь дараах агуулгатай байх боломжтой юм. Тухайлбал энэ нь үндэсний болон бүс нутгийн өөр өөр шуудангийн операторууд (USPS, Royal Mail, India Post, эсвэл хувийн шуудан зөөгч гэх мэт) өөрсдийн хил хязгаарыг давсан шуудангаар ажиллахын тулд хамтран ажилладаг арга юм.

Үүнд дамжуулах, хянах, гаалийн бүрдүүлэлт, хүргэлтийн гэрээ, стандарт, үйл явц багтана. Харилцан холболтгүй бол шуудангийн нэг операторын үйлчилдэг бүсэд шуудан хүргэх боломжгүй. Жишээ нь:

- Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) нь гишүүн орнуудын хооронд шуудангийн харилцан холболтыг хангах дэлхийн дүрмийг тогтоодог.
- Орчин үеийн жишээнүүдэд гаалийн мэдээллийг хянах шуудангийн үйлчилгээний хооронд цахим өгөгдөл солилцох (EDI) байна.

Хэрэглээ:

"Шуудангийн үйлчилгээний харилцан холболт" гэдэг нь шуудангийн хяналтын системүүд эсвэл цахим худалдааны платформыг шуудангийн операторуудтай холбох техникийн болон дижитал интеграцийг хэлж болно.

Шуудангийн байгууллагуудын харилцан холболт гэдэг нь өөр өөр шуудангийн сүлжээ хооронд шуудан солилцох болон үйлчилгээг хамтран ашиглах боломжийг олгодог физик холбоосыг хэлнэ. Энэ нь нэг шуудангийн сүлжээний хэрэглэгчдэд нөгөө сүлжээний санал болгож буй үйлчилгээнд хандах боломжийг бий болгодог бөгөөд өрсөлдөөнийг дэмжсэн зохицуулалтад их үр дүнтэй.

Үндсэн ойлголт:

Шуудангийн харилцан холболт гэдэг ойлголт нь олон нийтийн эсвэл хувийн хэвшлийнх хамаарахгүй өөр өөр шуудангийн сүлжээнүүдийн өөр хоорондоо холбогдох үйлчилгээгээ дамжуулах боломжийг бий болгох юм. Энэ нь тухайн нэг шуудангийн сүлжээний хэрэглэгчдэд өөр сүлжээг ашиглан бараа илгээх, хүлээн авах боломжийг олгож, шуудангийн үйлчилгээний хамрах хүрээ, хүртээмжийг нэмэгдүүлдэг.

Зохицуулах үүрэг:

Зохицуулах байгууллага нь харилцан холболтын нөхцөлийг тогтоох, шударга өрсөлдөөнийг хангах, нэг оператор дангаар монополь байхаас урьдчилан сэргийлэх

үүрэгтэй байдаг. Энэхүү зохицуулалтаар техникийн стандарт, үнийн бодлого болон сүлжээнд хэрхэн холбогдох, харилцан холболтод хамаарч буй үйлчилгээг хэрхэн үзүүлэх зэрэг бусад асуудлуудыг зааж өгдөг.

Харилцан холболтын ашиг тус:

- Хүртээмж нэмэгдэх:

Хэрэглэгчид үндсэн болон бусад операторууд болон хувийн хэвшлийн операторуудын санал болгож буй шуудангийн үйлчилгээ зэрэг өргөн хүрээтэй үйлчилгээг авах боломжтой болно.

- Өрсөлдөөн сайжрах:

Харилцан холболт нь шуудангийн үйлчилгээний илүү өрсөлдөөнт зах зээлийг бий болгож, үнэ, үйлчилгээний чанарыг сайжруулах өндөр магадлалтай байдаг.

- Цахим худалдааны өсөлт:

Харилцан холболт нь янз бүрийн шуудангийн операторуудад илгээмжийн урсгалыг зохицуулахад хамтран ажиллах, цахим худалдааны барааны хүргэлтийг хөнгөвчлөх боломжийг бий болгодог.

Үр ашгийн өсөлт:

Харилцан холболтыг стандартчилснаар үйл ажиллагааг оновчтой болгож, мэдээлэл солилцох, үйл ажиллагааны зардлыг бууруулах боломжийг бий болгож ашгийг нэмэгдүүлдэг.

Зарим онолын ойлголтууд

1. Зохицуулалт ба нийцлийн тэгш бус байдал

Гишүүн орнуудын хууль эрх зүйн олон янз байдал нь Олон улсын шуудан холбооны байгууллага (UPU) -ийн акт, стандартын хэрэгжилтийг зөрчихөд хүргэдэг. Зохицуулалтын тогтолцоо нь технологийн өөрчлөлтөөс хоцорч, инновацийн хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байгаа тул дэлхийн хэмжээнд зохицуулалтыг уялдуулах нь хэцүү байдаг.

2. Терминалын төлбөр ба үнийн гажуудал

Эцсийн хураамжийн систем буюу гарал үүслийн улсаас очих улсруу хүргэхийн тулд төлдөг хураамж нь хүргэлтийн бодит зардлыг тусгаж чадаагүй гэж шүүмжилдэг. Энэ нь зах зээлийн гажуудалд хүргэдэг. Хямд өртөгтэй орнууд (ихэвчлэн хөгжиж буй орнууд эсвэл Хятад зэрэг томоохон аж үйлдвэрийн тоглогчид) хүргэлтийн зардлаас илүү ихийг авдаг бөгөөд энэ нь тэдэнд шударга бус үнийн давуу талыг өгдөг.

Энэ тогтолцоог шинэчлэх оролдлого (жишээ нь: TRIMS, Reims) улс төрийн эсэргүүцэл, монополийн эсрэг хяналт шалгалттай тулгарсан.

3. Өгөгдлийн экосистемийн хуваагдал

Олон улсын шуудан холбооны байгууллага (UPU) нэгдсэн "шуудангийн нэг нутаг дэвсгэр"-ийг сурталчилж байгаа ч бодит байдал нь цахим худалдаа, гааль, логистикийн үйлчилгээ үзүүлэгч, шуудангийн системийг хамарсан хуваагдмал мэдээллийн ландшафт юм. Энэхүү хуваагдал нь MDSA болон UPU-IP зэрэг санаачилгын гол зорилго болох төгсгөлөөс төгсгөл хүртэл мөрдөх, нээлттэй мэдээлэл солилцох боломжийг алдагдуулдаг.

4. Кибер аюулгүй байдал ба техникийн бүрэн бүтэн байдал

Үндэсний шуудангийн системийг дижитал платформоор холбох нь кибер эрсдэлд өртөх эрсдэлийг нэмэгдүүлж, бат бөх стандарт, ослын мэдээлэх, ажиллах хүчний сургалтыг шаарддаг.

Гибрид шуудан, дижитал үйлчилгээ (.post) болон цахим гэрчилгээг нэгтгэх түлхэц нь нууцлал, үнэн зөв, ялгаварлан гадуурхахгүй байх хууль эрх зүйн болон техникийн шинэ хамгаалалтуудыг шаарддаг.

5. Зориулалтын бус операторуудад зориулсан хандалт ба засаглал

Олон улсын шуудан холбооны байгууллага (UPU) нь хувийн/тодорхойгүй операторуудыг (жишээ нь, Amazon, DHL, технологийн пүүсүүд) өөрийн системд оруулах, тэгш хүртээмжийг хадгалах хооронд тэнцвэртэй байх ёстой.

Энэ нь засаглалын талаар асуултуудыг төрүүлдэг. Дүрмийг хэн тогтоодог вэ? Хэн хандах эрхтэй вэ? Мөн бид тусгай хамгаалалттай газар нутгаас хэрхэн сэргийлэх вэ? гэх мэт.

6. Гео-Улс төр, ёс зүйн хурцадмал байдал

Олон улсын шуудан холбооны байгууллага (UPU) -ийн шийдвэрүүд, ялангуяа тариф тогтоох нь улс төрийн шинж чанартай бөгөөд эрх мэдлийн тэнцвэргүй байдал, худалдааны хараат байдлыг илэрхийлдэг. Дижиталчлал болон хиймэл оюун ухаанд суурилсан мэдээллийн платформ руу шилжих нь өгөгдлийн бүрэн эрх, хувийн нууцлал, алгоритмын гажуудал, технологийн тэгш хүртээмж зэрэг ёс зүйн асуудлыг авчирдаг. Товчхондоо Олон

улсын шуудан холбооны байгууллага (UPU) шуудангийн харилцан холболтын онолын асуудлууд нь:

- Зохицуулалтын буруу зохицуулалт Хуулиуд өөр өөр байдаг бөгөөд технологитой хөл нийлүүлэн алхах гэж тэмцдэг;
- Эдийн засгийн гажуудал Терминалын төлбөр нь зардлыг буруу хуваарилж, худалдааг гажуудуулдаг;
- Өгөгдлийн хуваагдал Сул интеграци нь мөрдөхөд саад учруулдаг;
- Кибер аюулгүй байдлын дижитал платформууд нь аюулгүй байдлын эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг;
- Засаглалын оролцоо Зориулалтын бус операторын нэгдэл маргаантай байна;
- Улс төр/ёс зүйн асуудал Шийдвэрүүд нь геополитикийн хүчийг тусгаж, ёс зүйн асуудал үүсгэдэг;

Эдгээр нь онолоос илүү зүйл бөгөөд үнэ, шударга байдал, инновацийн хүртээмж, дэлхийн шуудангийн системд итгэх итгэлд нөлөөлдөг. Одоогийн дүн шинжилгээ, шинжээчийн эх сурвалжаар баталгаажсан Олон улсын шуудан холбооны байгууллага (UPU) -аар удирдуулсан шуудангийн харилцан холболттой холбоотой гол нарийвчилсан асуудлууд болон онолын сорилтуудыг энд оруулав.

Терминалын төлбөр ба эдийн засгийн гажуудал

Зохицуулалтын зардалт суурилагагүй нөхөн төлбөрийн арга нь шудрага бус гажуудал үүсгэж байна. Олон улсын шуудан холбооны байгууллага (UPU) терминалын хураамжийн систем нь хүргэлтийн бодит зардлыг тусгаж чаддаггүй. Хямд өртөгтэй орнууд (жишээ нь, Хятад) зардлаасаа илүү төлбөр авдаг бол өндөр өртөгтэй орнууд (жишээ нь, АНУ, Норвеги) бага нөхөн төлбөр авдаг.

Санхүүгийн хувьд томоохон хөрөнгө оруулалт мөнгө эргэлдэж байна. 2016 оны судалгаагаар жилд ойролцоогоор 1.4 тэрбум ам.долларын шилжүүлэг хийгдэж байгаа бөгөөд 2018-2021 он гэхэд 3 тэрбум гаруй доллар болж өсөх төлөвтэй байна.

Цахим худалдааны өсөлт нэмэгдэж байгаа хэдий ч жижиг бүтээгдэхүүний хэмжээ килограммаас үл хамаарсан бүтэцтэй байна. Жишээлбэл, Хятад-АНУ-ын цахим худалдааны тээвэрлэлт нэг жилийн дотор 182% өсч байгаа хэдий ч терминалын хураамж багатай байна.

Худалдааны хурцадмал байдал ба шинэчлэл: АНУ-ын шүүмжлэлүүд (жишээ нь, Amazon, USPS) дотоодын болон дотогшоо орох зардлын зөрүүг онцолсон 2019 оны Онц их хурал нь эцсийн төлбөрийг (дотоодын төлбөрийн 70% хүртэл) зарлаж, үе шаттайгаар нэмэгдүүлэхийг зөвшөөрсөн.

Хил дамнасан арбитраж үүсдэг: Бизнес эрхлэгчид терминалын бага хураамжийг ашиглан олон улсад дотоодоосоо хямдаар тээвэрлэдэг нь зах зээлийн тэнцвэр, өрсөлдөөнийг алдагдуулж байна.

Өгөгдлийн хуваагдал ба үр ашиггүй интеграци

Олон улсын шуудан холбооны байгууллага (UPU) нь дэлхийн шуудангийн мэдээллийн нэгдсэн экосистемийг бий болгохыг эрмэлздэг ч үндэсний системүүд, гааль, тээвэрлэгчид, цахим худалдааны платформууд болон шуудангийн операторууд ихэвчлэн силос дээр ажилладаг.

Хувийн тээвэрлэгчид (жишээ нь, UPS) гаалийн мэдээллийг цаг тухайд нь өгөхгүй байх, урьдчилан мэдэгддэггүйг системийн үр ашиггүй гэж үздэг бөгөөд энэ нь саатал, хэрэгжилтийн цоорхойд хүргэдэг.

Системчилсэн харилцан ажиллах чадваргүй бол Олон улсын шуудан холбооны байгууллага (UPU) -ийн хил дамнасан шуудангийн солилцооны зорилго нь үйл ажиллагааны гэхээсээ илүү хүсэл тэмүүлэлтэй хэвээр байна.

Кибер аюулгүй байдал ба техникийн бүрэн бүтэн байдал

Шуудангийн сүлжээнүүд дижитал үйлчилгээг (.post домэйн, Connect.Post санаачлага) нэгтгэснээр Олон улсын шуудан холбооны байгууллага (UPU) улам бүр нэмэгдэж буй кибер аюулд тулгарч байна.

2025 оны судалгаагаар шуудангийн операторуудын ердөө ~66% нь кибер эрүүл ахуйн үндсэн дүрэмтэй байдаг; 50-иас бага хувь нь аюулгүй байдлын сургалт явуулдаг эсвэл

ослын хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулдаг. Олон улсын шуудан холбооны байгууллага (UPU) нь шуудангийн салбарын Мэдээлэл Хуваалцах, Шинжилгээний Төв (ISAC) байгуулж, аюулгүй байдлыг нэмэгдүүлэх зорилгоор safe.post хэрэгслүүд болон .post домэйны хүрээг барьж байна. Дижитал найдлага нь халдлагын гадаргууг нэмэгдүүлж, зохих хөрөнгө оруулалт, зохицуулалтгүй бол үйлчилгээ зөрчигдөж, тасралтгүй ажиллагаа тасалдаж, итгэл алдагдах эрсдэлтэй байна.

Засаглал ба зах зээлийн шударга байдал

"Томилогдсон операторууд"-ын онцгой статус нь нийтийн шуудангийн үйлчилгээнд давуу талтай бөгөөд хувийн тээвэрлэгчдэд (FedEx, DHL, UPS) сул талтай байдаг. Монополийн эсрэг асуудал (жишээ нь, REIMS терминалын хураамжийн төсөлд хийсэн ЕХ-ны мөрдөн байцаалтын ажиллагаа гэх мэт), тэгш өрсөлдөөний талбар, гаалийн мэдээллийн ил тод байдлыг хангахыг уриалж байна. Олон улсын шуудан холбооны байгууллага (UPU) -ийн тогтолцоо нь эрх баригчдыг санамсаргүйгээр хамгаалж, чөлөөт зах зээлийн өрсөлдөөнийг гажуудуулж болзошгүй - энэ нь зохицуулалтын зөрчилдөөн үүсгэдэг шуудангийн картел болох эрсдэлтэй.

Зохицуулалтын тэгш бус байдал ба улс төрийн хурцадмал байдал

Бодлого (жишээ нь, эцсийн хураамж) нь эрчим хүчний тэнцвэргүй байдлыг тусгадаг: хөгжиж буй улс орнууд одоогийн загварт ашиг тус хүртдэг бол хөгжингүй орнууд зардалд суурилсан шинэчлэлийг шахаж байна. Олон улсын дипломат ажиллагаа үр дүнд нөлөөлж байна: 2018 онд АНУ-аас гарах аюул заналхийлсэн нь 2019 оны Онц их хурал болон хэсэгчилсэн шинэчлэлийг хийхэд хүргэсэн. Дэлхийн шуудангийн стандартууд нь ардчилсан тэгш байдлыг (нэг улс, нэг санал) зардлын шударга ёсыг тэнцвэржүүлэх ёстой бөгөөд энэ нь худалдаа, бодлогын маргааныг өдөөдөг хурцадмал байдал юм.

Онолын чухал асуудлууд нь дараах үр дагавруудтай байж болно. Үүнд:

- Эцсийн хураамж;
- Өртөгөөс доогуур үнэ;
- Эдийн засгийн арбитраж ба шударга бус өрсөлдөөн;
- Өгөгдлийн хуваагдал, Хаалттай системүүд;
- Ил тод байдалт мөрдөлтийг бууруулсан
- Кибер аюулгүй байдлын дутуу хөрөнгө оруулалт;
- Эмзэг байдал ба итгэлцлийн эрсдэл;

- Засаглал;
- Томилогдсон операторын хамгаалалт;
- Гажуудсан зах зээл;
- Зохицуулалт;
- Гео-улс төрийн хурцадмал байдал;
- Шинэчлэл удаашрал;
- Шударга ёсны ялгаа зэрэг юм.

НЭГ. ОЛОН УЛСЫН НӨХЦӨЛ БАЙДЛЫН СУДАЛГАА

1.1 Шуудан холбооны байгууллага (UPU)-ын бодлого, чиглэл

Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) нь хэд хэдэн мэдэгдэл гаргаж, шуудангийн харилцан холболт буюу дэлхийн операторуудын хооронд шуудангийн систем болон мэдээллийн урсгалыг тасралтгүй нэгтгэх ач холбогдлыг онцлон санаачилга гаргасан. Үүнд:

1. Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) -ны харилцан холболтын платформ (UPU-IP)

UPU-IP нь стандартчилсан вэб үйлчилгээгээр дамжуулан шуудангийн операторууд, зориулалтын бус операторууд, мөнгө шилжүүлэх үйлчилгээ гэх мэт төлбөртэй холбоотой мессежийг бодит цаг хугацаанд нь солилцох боломжийг олгодог техникийн төв юм. Энэ нь мэдээллийн технологийн хэлтсүүдэд үндэсний системээ UPU-ийн дэлхийн сүлжээнд нэгтгэж, харилцан ажиллах үйлчилгээ үзүүлдэг.

2. Мэдээлэл хуваалцах хүрээ (MDSA)

2021 оны 4-р сард Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) -ийн Шуудангийн үйл ажиллагааны зөвлөл гишүүн орнуудын хооронд олон улсын шуудангийн мэдээлэл солилцох ажлыг стандартчилах, оновчтой болгох зорилгоор Олон талт мэдээлэл хуваалцах хэлэлцээрийг (MDSA) баталсан. Энэ нь төгсгөл хүртэлх хяналт, үйлчилгээний найдвартай байдлыг сайжруулахын тулд дэлхий даяар мэдээлэл солилцох хууль эрх зүйн болон техникийн нэгдсэн нөхцлийг бүрдүүлдэг.

3. Нээлттэй бодлогын хүрээнд

1999 онд "нээлттэй" бодлого хэрэгжүүлснээс хойш Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) хувийн хэвшлийн компаниудад (жишээ нь, Амазон, нисгэгчгүй онгоцны операторууд

гэх мэт) зөвлөлдөх хороонд нэгдэж, Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) -ийн мэдээллийн технологи/сүлжээний нөөцөд хандах боломжийг аажмаар олгож байна. Энэ нь харилцан холболтын тодорхой дүрмийн дагуу нийтийн шуудангийн үйлчилгээ болон хувийн оролцогчдыг тэнцвэржүүлж, илүү нэгдсэн дэлхийн нийлүүлэлтийн сүлжээг дэмжинэ.

4. Олон улсын шуудангийн корпораци (IPC)-тай хамтран ажиллах

2017 онд болон дахин 2023 оны тавдугаар сард UPU болон IPC хамтран мэдээллийн технологийн шийдэл, өгөгдөл солилцох, RFID стандарт, нийлүүлэлтийн гинжин хэлхээний нэгдэл, цахим худалдаа, "шуудангийн сүлжээг хооронд нь холбож, хэрэглэгчдэд төгсгөл хүртэлх харагдах байдлыг хангах" замаар шуудангийн харилцан холболтыг сайжруулах зорилготой хамтын ажиллагааны гэрээнд гарын үсэг зурсан. Шуудангийн үйлчилгээ нь стандартчилагдсан платформ (UPU-IP) болон хууль эрх зүйн тогтолцоонд (MDSA) нэвтрэх боломжтой бөгөөд хил дамнасан мессеж/мэдээлэл солилцох боломжтой. Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) нь дэлхийн шуудангийн холболтыг сайжруулахын тулд зөвхөн томилогдсон шуудангийн операторууд төдийгүй хувийн хэвшлийн түншүүдтэй хамтран ажиллахыг идэвхтэй дэмждэг. IPC-тэй хамтран ажиллах нь үндэсний хил дамнасан төгсгөлийн харагдах байдал, өгөгдлийн харилцан үйлчлэл, зардлын хэмнэлтийг хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлдэг.

Дүгнэж хэлэхэд, шуудангийн харилцан холболтын талаарх Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) -ны байр суурь нь:

- Техникийн платформ (UPU-IP гэх мэт)-ыг бүтээх, засварлах;
- Хоёр талт/олон талт мэдээлэл солилцох эрх зүйн орчныг (MDSA-аар дамжуулан) бий болгох;
- Хувийн хэвшлийн үйлчилгээ эрхлэгчдийн нээлттэй хамтын ажиллагааг дэмжих;
- Сүлжээ хоорондын холболт, ил тод байдлыг хангахын тулд IPC зэрэг байгууллагуудтай хамтран ажиллана.

Эдгээр бүх хүчин чармайлт нь дэлхийн хэмжээнд нэгдсэн, үр ашигтай, хянах боломжтой шуудангийн экосистемийг бий болгох зорилготой юм. Дэлхийн шуудангийн холбооны дүрэм, мөн Дэлхийн шуудангийн конвенц болон түүний нарийвчилсан дүрэм журам нь олон улсын шуудангийн үйлчилгээний журмыг тогтооно. Эдгээр зохицуулалтыг дүрмийн хамт бүх гишүүн орнууд заавал дагаж мөрдөх ёстой.

Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU)-ны үүрэг бол хамтын ажиллагааг хөнгөвчлөх, техникийн тусалцаа үзүүлэх, шуудангийн салбарын зөвлөх, зуучлагч байгууллага юм. Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) нь мөн тусгайлсан операторуудын хооронд шуудангийн төлбөртэй холбоотой мессежийг бодит цаг хугацаанд нь солилцоход зориулсан Interconnection Platform (UPU-IP) зэрэг хэрэгслүүдийг санал болгодог.

Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) -ийн дүрмийн гол зүйлүүд:

Бүх нийтийн шуудангийн конвенц ба нарийвчилсан зохицуулалт:

Энэ нь олон улсын шуудангийн үйлчилгээ, тэр дундаа бичиг захидлын үйлчилгээний дүрмийг тодорхойлсон үндсэн баримт бичиг юм.

Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) -ийн үндсэн хууль:

Энэхүү баримт бичиг нь Конвенци, дүрэм журмын хамтаар байгууллагын үйл ажиллагааны эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

Харилцан холболтын платформ (UPU-IP):

Энэхүү платформ нь шуудангийн төлбөртэй холбоотой мессежүүдийг бодит цаг хугацаанд нь солилцох боломжийг үндсэн операторуудад (DOs) олгож, үр ашигтай, орчин үеийн шуудангийн санхүүгийн үйлчилгээг хөнгөвчлөх боломжийг олгоно.

Үндсэн шуудангийн сүлжээ:

Тусгаар улс орнууд үндсэн болон бусад операторууд хоорондын харилцан холболтын дэд бүтэц, зохицуулалттай байж болох ба энэ олон улсын болон дотоодын үйлчилгээ эрхлэгчдэд мөн хамаарна.

Хувийн хэвшлийн шуудангийн сүлжээ:

Харилцан холболтын үйлчилгээ нь хувийн хэвшлийн шуудангийн байгууллага нь үндсэн шуудангийн сүлжээнд холбогдон хамтарсан үйлчилгээг санал болгох боломжийг олгоно. Өөрөө хэлбэл шуудангийн харилцан холболт гэдэг нь өөр өөр сүлжээг хамтран ажиллах боломжийг олгож илүү олон үйлчилгээ эрхлэгчид холбогдсон, үр ашигтай шуудангийн системийг бий болгож, эцсийн дүндээ бизнес эрхлэгчид болон хэрэглэгчдэд ашигтай байх гол зорилготой.

Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU)-ны үүрэг:

Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) нь дэлхийн шуудангийн сүлжээнд хамтран ажиллах, техникийн туслалцаа үзүүлэх, зөвлөх, зуучлах үйлчилгээг санал болгох үүрэг гүйцэтгэнэ.

Стандартчилал:

Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) нь шуудангийн үйл ажиллагааны харилцан үйлчлэл, үр ашгийг дээшлүүлэх стандартуудыг нийтэлдэг.

Бүтээгдэхүүний нэгдсэн төлөвлөгөө (IPP):

Энэхүү төлөвлөгөө нь бүтээгдэхүүний тасалдлийг арилгах, гаалийн болон аюулгүй байдлийн шинэ шаардлагад дасан зохицох замаар шуудангийн үйлчилгээг оновчтой болгох зорилготой юм.

1.2 Олон улсын туршлага

Азийн орнуудад шуудангийн харилцан холболтыг бүс нутгийн хамтын ажиллагаа, олон улсын гэрээ хэлэлцээр, орчин үеийн ложистикийн сүлжээгээр дамжуулан хөнгөвчлөх боломжгоор шийдсэн байдаг ба Ази дахь шуудангийн системүүд хоорондоо хэрхэн холбогддог тухай товч мэдээллийг доороос харах боломжтой.

1. Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU)

НҮБ-ын төрөлжсөн байгууллага болох Дэлхийн шуудангийн холбоо нь дэлхийн шуудангийн стандартыг тогтоож, Азийн орнууд болон дэлхийн бусад улс орнуудын хооронд шуудангийн шууд солилцоог хангадаг. Азийн ихэнх улс орнууд UPU-ийн гишүүн орнууд бөгөөд тэд стандарт хаяглалт, мөрдөх, хүргэх протоколуудыг дагаж мөрддөг гэсэн үг юм.

2. Азийн шуудангийн байгууллагууд

Ази-Номхон далайн шуудангийн холбоо (APPU) – 32 гишүүн оронтой шуудангийн үйлчилгээ, дижитал өөрчлөлт, хил дамнасан ложистикийн хамтын ажиллагааг дэмжин ажилладаг бүс нутгийн байгууллага.

ASEAN Post – Зүүн өмнөд Азийн улс орнууд илгээмж, шуудангийн солилцооны үр ашгийг дээшлүүлэх зорилгоор ASEAN Post бизнесийн форумын (APBF) хүрээнд хамтран ажилладаг.

3. Бүс нутгийн гол хэлэлцээрүүд

Хил дамнасан цахим худалдааны хэлэлцээрүүд – Азийн олон улс орнууд гаалийн болон шуудангийн бүрдүүлэлтийн ажлыг оновчтой болгох хоёр талт/олон талт хэлэлцээрүүдтэй байдаг (жишээлбэл, Хятад Япон, Өмнөд Солонгос, ASEAN Post-той байгуулсан гэрээ). Транс-Азийн төмөр зам ба авто замын сүлжээ – Зарим шуудангийн операторууд хөрш зэргэлдээ орнууд (жишээ нь, Энэтхэг-Балба, Хятад-Төв Ази) хооронд хэмнэлттэй логистикийн зорилгоор газрын замыг ашигладаг.

1.3 Азийн орнуудтай харьцуулсан байдал

China Post (Хятад) – Азийн болон Дэлхийн цахим худалдааны томоохон сүлжээ. (AliExpress гэх мэт),

China Express Association - 2009 оны 2-р сард байгуулагдсан Хятад Экспресс холбоо нь Хятадын буухиа хүргэлтийн салбарын хамгийн том байгууллага юм. Одоогоор SF Express, ZTO Express, YTO Express, JD Logistics зэрэг буухиа хүргэлтийн аж ахуйн нэгжүүд болон шуудан, илгээмж ангилах, тээврийн хэрэгслийн үйлдвэрлэл, сав баглаа боодол, хэвлэх, мэдээллийн технологи, ухаалаг үйлдвэрлэл зэрэг дээд болон доод салбарын аж ахуйн нэгжүүд зэрэг 288 гишүүнтэй. Уг байгууллага нь ДШХ-ны зөвлөлдөх зөвлөлд гишүүнээр 2023 онд элссэн.

Гишүүн байгууллагууд нь уг холбоонд элснээр харилцан холболтын тусгай гэрээнд нэгдсэн байдаг. Тухайлбал, тэд Хятад улс дотроо цахим худалдааны барааг тээвэрлэх, ялган боловсруулах, хүргэх, дэд бүтэц ашиглах шийдлүүдийг сайжруулах зорилготой үйл ажиллагаа явуулдаг.

SingPost (Сингапур) – Зүүн Өмнөд Азийн ложистикийн гол зангилаа тул хөрш орнуудтай тусгай харилцан холболтын гэрээтэй. Тухайлбал, тэд Хятадад хил дамнасан цахим худалдааны шийдлүүдийг сайжруулах зорилгоор Bu56.com сайттай түншлэлийн гэрээ байгуулсан. SingPost нь Хятад дахь оролцоогоо улам өргөжүүлэхийн тулд Шэньжэнь, Хонг Конгод "Хосолсон дэд бүтэц"-ийн төвийг байгуулж, гадаад худалдааны компаниудын

хил дамнасан цахим худалдааны үйл ажиллагааг дэмжиж байна. SingPost нь FedEx-тэй хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлж, FedEx илгээмжийг илгээх үйлчилгээг улсын хэмжээнд байгаа бүх SingPost шуудангийн салбарууд болон POPStop@Tampines MRT нэрлэдэг цэгт авах боломжтой болгож, илгээмжийг буулгах цэгүүдийн тоог нэмэгдүүлсэн. SingPost нь илгээмжийн хяналтын системээ сайжруулснаар үйлчлүүлэгчдэд агуулахаас эцсийн хаяг хүртэл ачаагаа хянах боломжийг олгосон.

Korea Post (Өмнөд Солонгос)

БНСУ-ын шуудангийн үйлчилгээний харилцан холболт нь дэвшилтэт дижитал дэд бүтэц, засгийн газрын хүчтэй зохицуулалт, хувийн логиستيкийн тоглогчидтой нэгтгэсэн учраас бараг төгс гэмээр зохицуулалттай байдаг. Солонгосын туршлагыг онцлог болгож буй зүйл нь бүрэн цахимжилт юм.

1. Бүрэн цахимжсан шуудангийн сүлжээ.

Korea Post (Үндэсний шуудангийн оператор) нь дотоодын болон олон улсын үйлчилгээг хооронд нь холбоход мэдээллийн технологи ашиглан дэлхийн хамгийн дэвшилтэт байгууллагуудын нэг юм. Хяналт тавих, гаалийн бүрдүүлэлт хийх, хил дамнасан цахим худалдаа хийх бүрэн нэгдсэн онлайн системийг бий болгож, аж ахуйн нэгж, хувь хүмүүсийн харилцан холболтыг илүү хялбар болгож байна.

2. Хувийн шуудан илгээлтийн компаниудтай маш сайн харилцан уялдаатай ажилладаг.

Korea Post нь хувийн логиستيкийн компаниудтай (CJ Logistics, Hanjin, Lotte Global гэх мэт) идэвхтэй хамтран ажилладаг бөгөөд эцсийн цэг хүртэлх хүргэлт эсвэл буухиа илгээмжийг хариуцдаг. Энэхүү гибрид холболт нь үйлчлүүлэгчид нийтийн болон хувийн сүлжээг ашиглан үндэсний болон олон улсын үйлчилгээг авах боломжтой гэсэн үг юм.

3. Хил дамнасан цахим худалдааны төв

Өмнөд Солонгос нь цахим худалдааны хүчирхэг салбар (K-beauty, K-pop бараа гээд бод) учраас жижиг илгээмжийн томоохон экспортлогч юм. Korea Post нь гадаадын шуудангийн үйлчилгээ болон дэлхийн цахим худалдааны платформуудтай (жишээ нь, Алибаба, Амазон) харилцан холбогдож, хил дамнасан тээвэрлэлтийг жигд явуулахад чухал үүрэг гүйцэтгэдэг.

Тэд олон улсын тээвэрлэлтийг хурдан явуулахын тулд нисэх буудлуудтай шууд холбогдсон автоматжуулсан ангилах төвүүдийг барьсан.

4. Засгийн газрын удирдсан шинэчлэл

Солонгосын засгийн газар Korea Post-ыг зөвхөн шуудангаар бус олон нийтийн санхүүгийн үйлчилгээ (шуудангийн хадгаламж, даатгал) болгон ашигладаг бөгөөд энэ нь бүс нутгуудад дижитал холболттой байдаг. Бодлого нь: ЖДҮ-ийн экспортын үйл явцыг хялбарчлахын тулд гааль, цагаачлал, худалдааны платформтой харилцан уялдаатай байхыг дэмждэг.

Онцлог байдал:

Шуудангийн үйлчилгээг орчин үеийн болгохоор ажиллаж байгаа зарим орноос ялгаатай нь Korea Post нь санхүүгийн хувьд бие даасан, ложистик технологийн төв шиг ажилладаг нь стратегийн харилцан холболтоор дижитал эринд уламжлалт шуудангийн үйлчилгээ хэрхэн хөгжих үлгэр жишээг харуулж байна. Солонгосын шуудангийн үйлчилгээний харилцан холболтын "өвөрмөц тохиолдол" нь хамгийн сүүлийн үеийн дижитал дэд бүтэц, төр, хувийн хэвшлийн түншлэл, хил дамнасан цахим худалдааны интеграцчлалыг хэрхэн хослуулж байгаад оршдог бөгөөд энэ нь бүгд үндэсний бодлогоор хүчтэйгээр дэмжигддэг.

Тайландын шуудан, SingPost, Малайзын шуудан, Вьетнамын шуудан

Тайландын шуудан: Харилцан холболтын талаархи гол онцлогууд

1. Үндэсний сүлжээний төвлөрөл

- Thailand Post бол алслагдсан хөдөө орон нутгийг хамарсан төрийн өмчит оператор юм;
- Харилцан холболт гэдэг нь голчлон хот, хөдөөгийн хүргэлтийн сүлжээг холбох гэсэн үг бөгөөд Тайландад хүрэхэд хэцүү олон орон нутаг байдаг тул энэ нь амин чухал юм;
- Тэд хамрах хүрээгээ тэлэхийн тулд орон нутгийн шуудангийн газар болон олон нийтийн шуудангийн агентуудтай хамтран ажилладаг.

2. Хил дамнасан цахим худалдааны төвийг хөгжүүлэх

- Тайланд нь Лаос, Мьянмар, Камбож, Малайз зэрэг хөрш орнуудтай холбогдох АСЕАН-ы логиستيкийн төв болохыг зорьж байна;
 - Тайландын шуудан нь Дэлхийн шуудангийн холбоо (UPU) болон АСЕАН-ы шуудангийн сүлжээний хүрээнд бүс нутгийн илгээмжийн урсгалын чиглэлээр бусад үндэсний шуудангийн үйлчилгээтэй хамтран ажилладаг.
3. Хувийн шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгчтэй хамтран ажиллана
- Солонгосын нэгэн адил Thailand Post нь хувийн ложистикийн компаниудтай түншилдэг ч экосистем нь илүү өрсөлдөх чадвартай байдаг - Kerry Express, J&T Express зэрэг хувийн томоохон тоглогчид цахим худалдааны илгээмжийн ихээхэн хувийг эзэлдэг;
 - Thailand Post-ын EMS (Express Mail Service) нь дэлхийн буухиа сүлжээнүүдтэй холбогдож өрсөлддөг.
4. Засгийн газрын дижитал түлхэлт
- Thailand Post цахим худалдааны өсөлтийг зохицуулахын тулд дижитал системээ шинэчилж байна - хянах, хянах, онлайн шуудан, гаалийн мэдээлэл хуваалцах зэрэг;
 - Тэд биет болон дижитал үйлчилгээг илүү сайн холбохын тулд Ухаалаг шуудангийн газар болон автоматжуулсан ангилах төвүүдийг барьж байна.
5. Өвөрмөц тал
- Korea Post-аас ялгаатай нь Thailand Post нь банкны үйлчилгээ эрхэлдэггүй;
 - Гэхдээ тэдэнд санхүүгийн хүртээмжтэй байх төслүүд байдаг, тухайлбал, алслагдсан бүс нутгийн иргэдэд зориулсан төлбөрийн үндсэн үйлчилгээнд шуудангийн сүлжээг ашиглах гэх мэт.

Тэгэхээр Тайландын шуудангийн байгууллагын гол онцлог нь:

Thailand Post нь хот, хөдөөгийн хүргэлтийг холбох, АСЕАН-ы хүрээнд хил дамнасан холбоосыг бий болгох, хүчирхэг хувийн тоглогчидтой өрсөлдөхийн тулд орчин үеийн болгоход анхаарлаа хандуулдаг бөгөөд энэ нь цахим худалдаа, бүс нутгийн худалдааг дэмжих зорилготой юм. Бүс нутгийн цахим худалдааны логистик үйлчилгээний харилцан холболтын гэрээгээр идэвхтэй оролцоотой. Азид хурдан шуурхай хүргэлт хийх зорилгоор China Post, Japan Post, Korea Post зэрэг байгууллагуудтай хамтран ажилладаг.

Малайз: Харилцан холболтын талаархи гол бодлогууд

1. Бүх нийтийн үйлчилгээтэй үндэсний сүлжээ

- Пос Малайз бол Малайзын хойг, Сабах, Саравак зэрэг хөдөө орон нутаг, арлын иргэдийг хамарсан Малайзын үндэсний шуудангийн оператор юм.
- Тайландын нэгэн адил тэдний харилцан холболтын сорилтуудын нэг хэсэг нь алслагдсан, хөдөө орон нутаг, хотын хүргэлтийн сүлжээг янз бүрийн газарзүйн байршлаар холбох явдал юм.

2. Хүчтэй хил дамнасан төвлөрөл

- Малайз бол Зүүн өмнөд Азийн цахим худалдааны төв бөгөөд Хятад, Сингапур болон АСЕАН-ы бусад орнууд руу илгээмжийн урсгал ихтэй байдаг.
- Пос Малайз нь олон улсын шуудангийн операторуудтай (UPU-ээр дамжуулан) холбогдож, томоохон цахим худалдааны платформуудтай (жишээ нь, Lazada, Shopee) гэрээ байгуулан, хил дамнасан жижиг илгээмжийг тээвэрлэдэг.
- Тэд гаалийн бүрдүүлэлт болон илгээмж дамжуулах зориулалттай томоохон нисэх онгоцны буудлуудад (KLIA гэх мэт) гарцын төвүүдийг ажиллуулдаг.

3. Либералчлагдсан зах зээлд өрсөлдөх

- Малайзын шуудангийн болон илгээмжийн зах зээл нь J&T, Ninja Van, GDex зэрэг томоохон тоглогчидтой, өндөр өрсөлдөөнтэй.
- Цахим худалдааны эрэлт хэрэгцээг хангахын тулд Пос Малайз нь шуудангийн сүлжээгээ зарим бүс нутаг дахь хувийн сүүлийн цэг хүртэл түншүүдтэй холбож өгдөг.

4. Дижитал болон санхүүгийн нэгдэл

- Пос Малайз нь PosLaju (шуурхай хүргэлт) болон Пос АрРахну (Исламын ломбард зуучлах үйлчилгээ) ба санхүүгийн үндсэн үйлчилгээ эрхэлдэг тул тэдний шуудангийн салбарууд нь Korea Post-тай төстэй боловч өндөр технологид суурилсан олон төрлийн үйлчилгээний төв болж ажилладаг.
- Тэд хүргэлтийг хурдасгахын тулд дижитал хяналт, онлайн захиалгыг шинэчлэх, гаалийн системтэй нэгтгэхээр ажиллаж байна.

5. Малайзын өвөрмөц төрх

- Малайзын шуудангийн харилцан холболт нь санхүүгийн хүртээмж, олон нийтийн үйлчилгээнд, ялангуяа Сабах, Саравак зэрэг хөдөө тосгонд гүйцэтгэх үүргээрээ онцлог юм.
- Шуудангийн салбарууд нь ихэвчлэн төлбөр хураах цэг, даатгалын цэгүүд эсвэл үйлчилгээний дутуу иргэдэд зориулсан банкны үйлчилгээний цэг болдог.

Тиймээс Малайзын шуудангийн байгууллагын гол онцлог нь:

Пос Малайз нь алслагдсан бүс нутгийг хотын төвүүд болон дэлхийн цахим худалдааны урсгалтай холбож өгөхийн зэрэгцээ шуудан, ложистик болон олон нийтийн санхүүгийн үндсэн үйлчилгээг нэг сүлжээнд нэгтгэж, хүчирхэг хувийн шуудан зөөвөрлөгчидтэй өрсөлдөхүйц зах зээлд нийлүүлдэг.

1.4 Дэлхийн бусад улс орнуудын харилцан холболтын бодлого, зохицуулалт

1. Европын холбоо (ЕХ) — Бүс нутгийн интеграцийн загвар

- ЕХ нь бүс нутгийн шуудангийн харилцан холболтын хамгийн дэвшилтэт тогтолцоотой.
- Европын шуудангийн үйлчилгээний удирдамж нь бүх нийтийн үйлчилгээ, чанар, хил дамнасан хүргэлтийн нийтлэг стандартыг тогтоодог.
- Хил дамнасан илгээмж хүргэх зохицуулалт нь үнэ ил тод, шударга өрсөлдөөнийг баталгаажуулдаг.
- Олон шуудангийн операторууд (Deutsche Post, La Poste, PostNL гэх мэт) цахим худалдааны мэдээллийн систем, хяналт, гаалийн болон буцаалтыг стандартчилах зорилгоор PostEurop-оор хамтран ажилладаг.

Өвөрмөц онцлог:

- Европын олон улс орон зах зээлээ хувийн шуудан зөөгч нарт нээсэн ч төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа хүчтэй хэвээр байна.
- ЕХ-ны хэмжээнд мөрдөгдөж буй стандартууд нь жижиг худалдагч, худалдан авагчдад илгээмжийг 27 улс даяар хялбархан тээвэрлэж, буцаахад тусалдаг.

2. Япон — Дотоодын дэвшилтэт холболт

- Japan Post нь шуудангийн үйлчилгээ, банк санхүү, даатгалыг Солонгостой адил нэг сүлжээнд холбодог.

- Тэдний харилцан уялдаа холбоо нь тус улсын хэмжээнд хүчтэй бөгөөд алслагдсан арлууд, нягт хотын төвүүд, сая сая шуудангийн салбаруудыг холбодог.
- Japan Post нь эрлийз хүргэлтийн дотоодын ложистикийн сүлжээнд (Ямато, Сагава) нягт холбогдсон.

Өвөрмөц онцлог:

- Шуудангийн салбар нь ялангуяа хөдөөгийн өндөр настнуудын хувьд санхүүгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлдэг бөгөөд энэ нь шуудангаас гадна үйлчилгээний харилцан холболтын загвар юм.

3. Швед — Либералчлагдсан боловч сайн зохицуулалттай

- Швед улсад шуудангийн зах зээл бүрэн либералчлагдсан тул үндэсний оператор (PostNord) хувийн шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгч нартай нээлттэй өрсөлддөг гэсэн үг.
- Либералчлалыг үл харгалзан тэдгээр нь хуваалцсан шуудангийн код, хүргэлтийн стандарт, мэдээлэл солилцох замаар харилцан холболтыг хангадаг.
- Цахим худалдааны логистик нь дижитал хэлбэрт шилжсэн - хянах, шүүгээ, илгээмжийн дэлгүүрүүд - харилцан холболтыг хэрэглэгчдэд ээлтэй болгодог.

Өвөрмөц онцлог:

- Хэрэглэгч төлбөр тооцоо хийхдээ илгээмжээ хэн хүргэхийг сонгох боломжтой ч хамтын дэд бүтэц, стандартын ачаар үйлчилгээ нь нийцтэй хэвээр байна.

4. Хятад улс — Цахим худалдааны хүчирхэг төв

- China Post нь SF Express болон Cainiao (Alibaba-гийн ложистикийн салбар) зэрэг томоохон хувийн тоглогчидтой холбогддог.
- Бүхэл бүтэн систем нь дэлхийн харилцан холболтоор дамжуулан өдөр бүр сая сая илгээмжийг хил дамнасан асар их урсгалыг зохицуулахаар бүтээгдсэн.
- Гааль, агаарын тээврийн болон шуудангийн төвүүд цахим худалдааны платформтой гүн гүнзгий нэгдсэн.

Өвөрмөц онцлог:

Хятадын харилцан холболт нь платформын логистик дээр тулгуурладаг — дижитал платформ нь илгээмжийн урсгалыг хянадаг бол China Post алслагдсан бүс нутагт ч гэсэн үндэсний хүртээмжийг зохицуулдаг.

Дэлхийн улс орнуудын гол онцлогуудыг дүгнэвэл:

Шуудангийн харилцан холболтын сайн загварууд нь нийтлэг хүчин зүйлсийг хуваалцдаг:

- Хяналт, гаалийн үйл ажиллагаанд зориулсан хүчирхэг дижитал систем.
- Төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа хамгийн сүүлчийн цэг хүртэлх.
- Хил дамнасан үйлчилгээний тодорхой дүрэм, стандарт.
- Ихэнхдээ санхүүгийн болон олон нийтийн үйлчилгээнүүд хоорондоо холбоотой байдаг.

Шуудангийн үйлчилгээний харилцан холболтын ач холбогдол:

Өнөөгийн даяаршсан ертөнцөд шуудангийн үйлчилгээний үр дүнтэй харилцан холболт нь харилцаа холбоо, худалдаа, санхүүгийн оролцоог хангахад амин чухал юм. Шуудангийн харилцан холболт гэдэг нь шуудан, илгээмжийг дотоод болон олон улсын хилээр саадгүй зөөвөрлөхийн тулд янз бүрийн шуудангийн сүлжээ, хувийн шуудан зөөгч, гааль, дижитал платформуудыг холбохыг хэлнэ.

Өмнөд Солонгосыг ихэвчлэн өвөрмөц жишээ болгон онцолдог. Korea Post нь хяналт, гааль, цахим худалдааны платформуудыг холбосон дэвшилтэт дижитал системээр үйл ажиллагаагаа шинэчилсэн. Мөн хувийн шуудан зөөвөрлөгчидтэй хамтран эцсийн миль хүргэлтийг өргөжүүлж, автоматжуулсан төвүүд болон засгийн газрын хатуу бодлогоор дамжуулан жижиг экспортлогчдыг дэмждэг.

Тайландын шуудангийн харилцан холболт нь хот, хөдөөг холбох, АСЕАН-ы хөрш орнуудтай хил дамнасан ложистикийг хөгжүүлэхэд чиглэдэг. Thailand Post нь өрсөлдөөнт зах зээлд хувийн шуудан зөөгч нартай хамтран ажиллаж, цахим худалдааг эрчимтэй хөгжүүлэхийн тулд дижитал дэд бүтцээ сайжруулж байна.

Пос Малайз нь алслагдсан бүс нутгийг хотын төвүүдтэй холбож, хил дамнасан илгээмж, ялангуяа Хятад, Зүүн өмнөд Азитай хил дамнасан илгээмжийн зангилаа үүрэг гүйцэтгэдэг. Энэ нь банкинд хандах боломжгүй иргэдэд зориулсан шуудан болон санхүүгийн үндсэн үйлчилгээг хослуулсан бөгөөд энэ нь санхүүгийн хүртээмжтэй байх чухал хэрэгсэл болгодог.

Бусад бүс нутгууд сонирхолтой харьцуулалтыг санал болгодог. Европын Холбоо нь зохицуулалт, стандартын дагуу хамгийн нэгдсэн шуудангийн системийг бий болгосон. Japan Post нь хүргэлт, банкны үйлчилгээг хослуулсан бөгөөд хөдөөгийн оршин суугчид ч гэсэн амин чухал үйлчилгээ авах боломжийг олгодог. Хятад улс төрийн шуудангийн үйлчилгээ болон хувийн цахим худалдааны логистик платформуудын хооронд асар их зохицуулалт хийснээр харилцан холболтын хүчийг харуулж байна.

Дүгнэж хэлэхэд, хүчирхэг шуудангийн харилцан холболт нь улс орнууд дэлхийн худалдаанд бүрэн оролцох, алслагдсан орон нутагт хүрч, цахим худалдаа зэрэг шинэ эрэлт хэрэгцээнд дасан зохицох боломжийг олгодог. Дижитал шинэчлэлт, хил дамнасан түншлэл эсвэл төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааны аль нь ч бай орчин үеийн шуудангийн үйлчилгээнд үр дүнтэй харилцан холболт чухал хэвээр байна.

Гол хэлэлцээрүүд:

- Хятад ба Хонг Конг: Цахим худалдааны ачаалал (AliExpress, Shein, Temu).
- Япон ба Өмнөд Солонгос: Буухиа шуудан харилцан холболт (3-5 хоног).
- Зүүн өмнөд Ази: Лаос, Камбож, Мьянмар, Вьетнамтай хүчирхэг харилцан холболтын гэрээтэй (газар зам + агаарын шуудан).

Шуудангийн харилцан холболтод тулгарч буй бэрхшээлүүд:

- Гаалийн саатал - Зарим улс орнууд импорт болон экспортын шалгалтыг хатуу, нарийвчлан хийдэг нь бөгөөд хүргэлтийн хугацаанд нөлөөлдөг.
- Дэд бүтцийн ялгаатай байдал - Хөгжингүй орнууд (Япон, Сингапур) дэвшилтэт системтэй байдаг нь бусад операторуудад нь үр ашиггүй, зардал өндөр байхад нөлөөлдөг.
- Цахим худалдааны өсөлт – Хил дамнасан онлайн худалдааны өсөлт нь илүү хурдан, найдвартай шуудангийн сүлжээг шаарддаг.

Ирээдүйн чиг хандлага

- Дижитал шуудангийн интеграци – UPU-ийн .post систем ба аюулгүй байдлыг хянах блокчейнээр дамжуулан бодит цаг хугацааны хяналтыг сайжруулах.
- Дрон ба автоматжуулалт – Зарим улс орнууд (Хятад, Сингапур) нисгэгчгүй онгоцны хүргэлтийг туршиж байна.

- Бүс нутгийн худалдааны гэрээ – RCEP (Бүс нутгийн иж бүрэн эдийн засгийн түншлэл) нь шуудангийн худалдааг улам боловсронгуй болгох хандлагатай.
- Цахим худалдааны өсөлт: Хил дамнасан логистикийг илүү хүртээмжтэй болгохын тулд Lazada, Shopee, TikTok Shop нартай хамтран ажиллана.

Дүгнэлт:

Хил дамнасан цахим худалдааны өсөлт улам бүр эрчээ авсан мөн Азийн шуудангийн системүүд болон ДШХ, АНДШБ болон бүс нутгийн худалдааны хэлэлцээрээр харилцан холболт нь улам бүр харилцан уялдаатай болж байгаа тул уг харилцан холболтыг өнөөдрийн байдлаар зөвхөн мэдээллийн технологид суурилсан системээр шийдвэрлэх гарц байна.

Гаалийн саатал зэрэг бэрхшээлүүд байсаар байгаа ч дижитал өөрчлөлт, логистикийн сайжруулалт нь хил дамнасан шуудан, илгээмжийн хүргэлтийг сайжруулж байна. Шуудангийн үйлчилгээний харилцан холболт нь дижиталчлалтай маш хүчтэй холбоотой. Үнэн хэрэгтээ дижиталчлал нь орчин үеийн шуудангийн харилцан холболтыг боломжтой, үр ашигтай болгодог гол хүчин зүйлүүдийн нэг юм. Тэдгээрийг хэрхэн холбож байгааг доор харуулав.

1. Цахим мэдээлэл солилцох

- Шуудангийн үйлчилгээ нь дижитал хяналтын систем, гаалийн цахим хэлбэр, бусад орны шуудангийн системтэй бодит цагийн мэдээлэл солилцох боломжийг ашигладаг.
- Жишээлбэл, таныг гадаад руу илгээмж илгээх үед таны орон нутгийн шуудан автоматаар дижитал мэдээллийг (илгээгч, хүлээн авагч, контент гэх мэт) хүлээн авагч улс руу илгээдэг нь гааль, хүргэлтийг хурдасгадаг.

2. Цахим худалдааны нэгдэл

- Дижиталчлал нь шуудангийн сүлжээг онлайн зах зээлтэй (Shopee, Alibaba, Amazon гэх мэт) холбодог.
- Энэ нь шуудангийн үйлчилгээ нь API, хянах, төлбөрийн гарц, хэрэглэгчийн мэдэгдлүүдтэй байх ёстой гэсэн үг - бүгд дижитал.

3. Автоматжуулалт, ухаалаг логистик

- Ангилах төвүүд сая сая илгээмжийг үр ашигтай зохицуулахын тулд автомат сканнер, робот ашигладаг.

- Дижитал системүүд нь нийтийн болон хувийн шуудан зөөгчийг нэгтгэн бодит цаг хугацаанд чиглүүлэлт болон эцсийн миль хүргэлтийг шийддэг.
- 4. Санхүүгийн дижитал үйлчилгээ
 - Зарим шуудангийн операторууд (Korea Post, Japan Post гэх мэт) онлайн банк, мобайл төлбөр тооцоо, дижитал даатгал зэргийг санал болгож, шуудангийн хүргэлтийг цахим үйлчилгээтэй холбодог.
 - Хөдөө орон нутгийн хувьд дижиталчилал нь шуудангийн сүлжээгээр дамжуулан үйлчилгээний хүртээмжийг бий болгосноор цоорхойг арилгадаг.
- 5. Хэрэглэгчдэд зориулсан дижитал хэрэгслүүд
 - Илгээмжийг хянах, онлайн шуудангийн худалдан авалт, өөрөө өөртөө үйлчлэх ТҮЦ, дижитал шүүгээ зэрэг нь орчин үеийн харилцан холболтын нэг хэсэг юм. Ерөнхийд нь том зургаар харвал дараах байдалтай байна.
 - Дижиталчилал нь шуудангийн харилцан холболтыг илүү хурдан, хямд, ухаалаг болгож, биет шууданг дэлхийн цахим худалдаа, санхүүгийн системтэй холбодог. Дижитал хэрэгсэлгүйгээр уламжлалт шуудангийн сүлжээ нь өнөөгийн хил дамнасан, их хэмжээний эрэлт хэрэгцээг хангаж чадахгүй байв.

Бүлгийн дүгнэлт:

Олон улсын шуудангийн чиг хандлагаар POST, DELIVERY, CUSTOMER CARE гэсэн үндсэн гурван хандлагын эхний хоёр агуулгыг шуудангийн үйлчилгээ хадгалж байна. Ялангуяа уламжлалт шуудан холбоотой зэрэгцэн цахим худалдаа эрчимжсэнтэй холбоотой DELIVERY буюу хүргэлтийн харилцан холболтыг сайжруулахад чиглэгдсэн бодлого зохицуулалтууд хамаарагдах болсон байн.

Үндсэндээ дэлхийн улс орнууд дараах чиглэлийн холболтуудад анхаарал хандуулах болсон байна. Үүнд:

1. Нээлттэй бодлого буюу шуудангийн сүлжээ бүхий этгээдүүд бусдад өөрийн сүлжээг ашиглуулах талаар нээлттэй бодлого баримтлах;
2. Төр хувийн хэвшлийн хамтыг ажиллагааг бүх талаар дэмжих;
3. Бүрэн цахимжсан шуудангийн сүлжээг байгуулах түүнд зохицуулагчийн оролцоог нэмэгдүүлэх;
4. Бүх төрлийн үйлчилгээг дижиталчлах гэсэн суурь зохицуулалтыг баримтлан бодлого зохицуулалтаа чиглүүлж байна.

ХОЁР. ДОТООДЫН ШУУДАНГИЙН САЛБАРЫН БОДЛОГО, ЗОХИЦУУЛАЛТ

2.1 Дотоодын шуудангийн үйлчилгээний салбарын ерөнхий мэдээлэл

Шуудангийн салбарын үйл ажиллагааг дараах эрх зүйн баримт бичгүүдийн хүрээнд зохицуулж байна. Үүнд:

- Зөвшөөрлийн тухай хууль, 2023 он;
- Харилцаа холбооны тухай хууль, 2001 он;
- Шуудангийн тухай хууль” (2003 он, шинэчилсэн найруулга 2023 он);
- Гаалийн тухай хууль, 2008 он;
- Шуудангийн үйлчилгээ үзүүлэхэд мөрдөх дүрэм, ХХМТГ-ын даргын 2020 оны А/53;
- Улс хоорондын шуудангийн илгээмжийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх журам (*Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга, Сангийн сайдын хамтарсан 2014 оны 269/264 дүгээр тушаалын хавсралт*);
- Шуудангийн харилцан холболтын журам, ХХЗХ-ны 2019 оны 54 дугаар тогтоол;
- Харилцаа холбооны сүлжээ байгуулах, түүний ашиглалт үйлчилгээ эрхлэх нөхцөл шаардлага (шуудангийн сүлжээ байгуулах) ХХЗХ-ны 2023 оны 22-р тогтоол;
- Дотоодын болон улс хоорондын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлага, ХХЗХ-ны 2023 оны 23-р тогтоол;
- “Шуудангийн илгээмж хүргэх хугацааг тогтоох тухай” ХХЗХ-ны 2023 оны 57 дугаар тогтоол.

Шуудангийн тухай хуулийн 9.1.6, ХХЗХ-ны 2023 оны 6 сарын 19-ний өдрийн 57 дугаар тогтоолоор “Ердийн зэрэглэлийн илгээмжийг хотын дотор **2** хоног, аймаг, хотын хооронд **5** хоног, бусад газар (улс хооронд)-т **9** хоногийн дотор” гэж заасныг хангаж байна.

Шуудангийн тухай хууль, хуулийн шинэчлэл

Шуудангийн тухай хууль нь 2003 онд анх батлагдаж, өнгөрсөн хугацаанд нийт 8 удаа нэмэлт өөрчлөлт орсон бөгөөд хамгийн сүүлд 2023 оны 01 сарын 06 өдөр нэмэлт өөрчлөлт орсон.

- 9.2. Шуудангийн үйлчилгээг үйлчлүүлэгчид хүргэх хамрах хүрээгээр нь улс хоорондын болон дотоодын, үйл ажиллагаагаар нь нэмэлт болон үндсэн, хугацаагаар нь ердийн болон буухиа гэсэн зэрэглэл тогтооно.

- 10.4.Илгээмжийг хүлээн авах, цуглуулах, тээвэрлэх, хаягт эзэнд хүргэх үйл ажиллагааг Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1 дүгээр зүйлийн 9.13, 9.15-д заасан тусгай зөвшөөрөлгүйгээр эрхлэхийг хориглоно.
- 10¹ дүгээр зүйл.Тусгай зөвшөөрөл.
- 10¹.1.Зохицуулах хороо Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1 дүгээр зүйлийн 9.13, 9.15-д заасан үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг хуулийн этгээдэд таван жилийн хугацаатай олгож, хугацааг анх олгосон хугацаагаар сунгана.
- 10¹.2.Энэ хуулийн 10¹.1-д заасан үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой энэ хуулиар зохицуулснаас бусад харилцааг Харилцаа холбооны тухай хуулиар зохицуулна.
- 10¹.3.Шуудангийн сүлжээний үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг Харилцаа холбооны тухай хуулиар зохицуулна.
- 10¹.4.Зохицуулах хороо тусгай зөвшөөрөл олгохдоо тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй гэрээ байгуулах бөгөөд гэрээнд Харилцаа холбооны тухай хуулийн 14.1-д зааснаас гадна шуудангийн үйлчилгээний зэрэглэлийг тусгана
- 19.2.Шуудангийн үйлчилгээг үйлчлүүлэгчид хүргэх хамрах хүрээгээр нь улс хоорондын болон дотоодын, үйл ажиллагаагаар нь нэмэлт болон үндсэн, хугацаагаар нь ердийн болон буухиа гэсэн зэрэглэл тогтооно.

Шуудангийн харилцан холболт

Шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгчид хоорондоо харилцан холболтыг нэмэгдүүлснээр хүргэлтийн хугацаа богиносж, үйлчилгээний чанарт эерэг үр дүн гарах хүлээлттэй байдаг. Шуудангийн тухай хуулийн 9.1.5-ын дагуу тус хороо нь “Шуудангийн харилцан холболтын журам”-ыг 2019 оны 54 дугаар тогтоолоор баталж, 2023 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдрийн 24 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт оруулсан. Шуудангийн харилцан холболтын чиг хандлага, олон улсын нөхцөл байдлыг судалж, зохицуулалтын санал боловсруулах судалгаа болон хууль зүйн шинжилгээг 2025 оны 2,3-р улиралд дуусгахаар гүйцэтгэж байна.

Бүх нийтийн үйлчилгээний үүргийн сан

Харилцаа холбооны тухай хуульд ЦХИХХЯ нь бүх нийтийн үйлчилгээний үүргийн талаарх бодлого боловсруулж, Бүх нийтийн үйлчилгээний үүргийн санд хөрөнгө төвлөрүүлэн зориулалтын дагуу зарцуулах эрхтэй гэж заасан байдаг.

Шуудангийн үндсэн сүлжээ эзэмшигч Монгол шуудан ХК-д сүүлийн 5 жилийн хугацаанд 549 сая төгрөгийн санхүүжилтийг бүх нийтийн үйлчилгээний үүргийн сангаас олгосон боловч

шуудангийн үндсэн сүлжээ эзэмшигчийн үйл ажиллагаанд бодит дэмжлэг үзүүлэх бодлого дутмаг байна. Шуудангийн тухай хуулийн 9.1.1-т заасны дагуу ХХЗХ нь бүх нийтийн үйлчилгээний сангийн саналыг ЦХИХХЯ-д хүргүүлдэг. 2025 онд орон нутагт 150 сумдын салбарт цахим шилжилтийг эрчимжүүлэх зорилгоор 252 сая төгрөгөөр шуудангийн ПОС машинаар хангахаар төлөвлөсөн.

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээний хүрээ, газар зүйн хил хязгаар

Харилцаа холбооны салбарт бүтээгдэхүүн үйлчилгээний хүрээг харилцан нэгнийгээ орлох үйлчилгээний бүлэг, технологийн онцлог, харилцаа холбооны олон улсын стандарт ангилал, тухайн үйлчилгээний стандарт болон бусад холбогдох мэдээлэл (сүлжээ дэд бүтцийн чиглэл, хүртээмж, зах зээлийн судалгаа, шаардлагатай бол хэрэглэгчдээс авсан санал асуулга зэрэг)-ийг ашиглан хэрэглээ, зориулалтаар нь ангилж, тодорхойлдог.

Харилцаа холбооны салбарт тусгай зөвшөөрлийг үйлчилгээ эрхлэгчдээс ХХТХуулийн 13.1.2. хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны талаарх мэдээлэл (үйлчилгээний хамрах хүрээ, байршил, технологи, үйлчилгээний тарифын санал), тэдгээрийг хангасныг нотолсон баримт бичигт заасныг үндэслэн төрөөс баримталж буй бодлогын хүрээнд олгодог бөгөөд зохицуулалтын агуулга, цар хүрээ болон үйлчилгээ эрхлэгчдийн хөрөнгө оруулалтад тулгуурлан тусгай зөвшөөрлийн байршлыг тусгай зөвшөөрөлд тусгаж өгдөг.

Шуудангийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл

Шуудангийн тухай хуулийн 10¹.1.-д “Зохицуулах хороо Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1 дүгээр зүйлийн 9.13, 9.15-д заасан үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг хуулийн этгээдэд таван жилийн хугацаатай олгож, хугацааг анх олгосон хугацаагаар сунгана.”, 10¹.3.-д “Шуудангийн сүлжээний үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг Харилцаа холбооны тухай хуулиар зохицуулна.”, 10¹.4.-д “Зохицуулах хороо тусгай зөвшөөрөл олгохдоо тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй гэрээ байгуулах бөгөөд гэрээнд Харилцаа холбооны тухай хуулийн 14.1-д зааснаас гадна шуудангийн үйлчилгээний зэрэглэлийг¹ тусгана.” гэж тус тус заасан.

¹ Шуудангийн тухай хууль: 19.2.Шуудангийн үйлчилгээг үйлчлүүлэгчид хүргэх хамрах хүрээгээр нь улс хоорондын болон дотоодын, үйл ажиллагаагаар нь нэмэлт болон үндсэн, хугацаагаар нь ердийн болон буухиа гэсэн зэрэглэл тогтооно.

Зөвшөөрлийн тухай хууль 2023 оны 01 сарын 01-ний өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлснээр 2001 оны Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль хүчингүй болж, шуудангийн тусгай зөвшөөрлийн төрлийг хуульд нийцүүлэн өөрчилсөн.

Өмнөх зохицуулалтаар Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуулийн 15.16.2.харилцаа холбооны үйлчилгээний сүлжээ байгуулах, түүний ашиглалт, үйлчилгээ эрхлэх заалтын хүрээнд Зохицуулах хорооноос баталсан тусгай зөвшөөрлийн ангиллын дагуу А ангилал буюу “Шуудангийн сүлжээ байгуулах, ашиглах”, Б ангилал буюу “Шуудангийн үйлчилгээ эхлэх” үндсэн 2 бүлэгт хуваан түүний дотор сүлжээний хамрах хүрээ болон хүргэж буй үйлчилгээний төрлөөр нь нийт ангилан ялгаатай нөхцөл шаардлага, зохицуулалтын үйлчилгээний хөлс тогтоон зохицуулалт хийж ирсэн.

2023 оноос “Шуудангийн сүлжээ байгуулах” тусгай зөвшөөрөл нь Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1 дүгээр зүйлийн 9.11-д заасан “Харилцаа холбооны сүлжээ байгуулах, түүний ашиглалт үйлчилгээ эрхлэх” зөвшөөрөлд хамаарч байгаа бол “Шуудангийн үйлчилгээ эхлэх” тусгай зөвшөөрөл нь Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1 дүгээр зүйлийн 9.13 Дотоодын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх, 9.15 Улс хоорондын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх 2 төрлийн зөвшөөрөлд хамаарч байна.

№	Өмнөх зохицуулалтаар буюу Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль, ХХЗХ-ны тусгай зөвшөөрлийн (журам, ангилал, нөхцөл шаардлага) зохицуулалтын дагуу		Одоогийн зохицуулалтаар буюу Зөвшөөрлийн тухай хуульд заасны дагуу
1	Шуудангийн	Улс хооронд	9.11 Харилцаа холбооны сүлжээ байгуулах, түүний ашиглалт үйлчилгээ эрхлэх (Х.Х)
2	сүлжээ	Хот хооронд	
3	байгуулах	Хотын доторхи	
4	Шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх	Үндсэн	9.13 Дотоодын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх
5		Шуудангийн захиалгат хүргэлтийн үйлчилгээ / Нэмэлт үйлчилгээ	
6		Логистик	9.15 Улс хоорондын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх
7		Буухиа	
8		Улс хоорондын шуудангийн илгээлт	

2024 оны жилийн эцсийн байдлаар гаргасан тусгай зөвшөөрлийн мэдээллээр шуудангийн үйл ажиллагаа эрхлэх 92 аж ахуйн нэгжийн 120 тусгай зөвшөөрөл байна.

Хүснэгт 1. Шуудангийн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид:

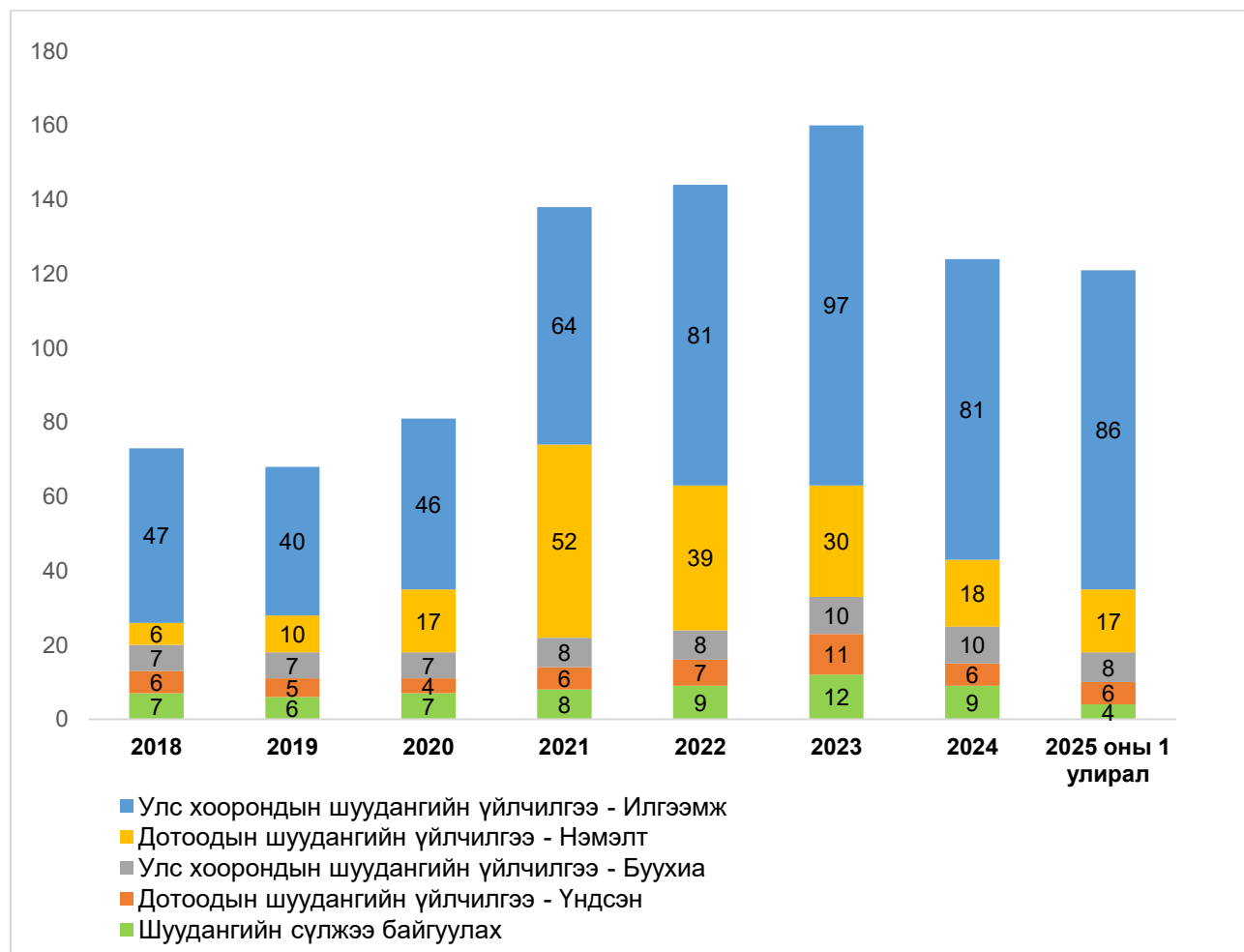
Д/д	Зөвшөөрлийн дугаар	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн нэрс	Дуусах хугацаа	Үйлчилгээний хамрах хүрээ
9.11 Харилцаа холбооны сүлжээ байгуулах, эзэмших, түүний ашиглалт үйлчилгээ эрхлэх /Шуудангийн сүлжээ/				
1	41200001	Монгол шуудан ХК	2026-02-10	Монгол Улс
2	41200004	Монгол инфинити шуудан ХХК	2028-08-31	Монгол Улс
3	41300004	Түгээмэл шуурхай шуудан ХХК	2029-05-18	Монгол Улс
4	41300006	Ашид шуудан ХХК	2027-04-28	Монгол Улс
5	41300007	Ти Юу Хүргэлт ХХК	2027-04-28	Монгол Улс
9.13 Дотоодын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх				
1	43500002	Монгол шуудан ХК	2029-02-10	Дотоод
2	43500005	Түгээмэл шуурхай шуудан ХХК	2029-05-18	Дотоод
3	43500011	Монгол инфинити шуудан ХХК	2028-08-31	Дотоод
4	43500013	Дөлгөөн дэлгэрэх ХХК	2027-07-26	Дотоод
5	43500015	Ашид шуудан ХХК	2027-04-28	Дотоод
6	43500016	Дөл энх жин карго ХХК	2027-07-26	Дотоод
7	43400004	Дөлгөөн дэлгэрэх ХХК	2025-07-03	Дотоод
8	43400008	Юу Би Экспресс сервис ХХК	2028-09-28	Дотоод
9	43400015	Мишээл карго ХХК	2025-05-14	Дотоод
10	43400023	Юбикаб экспресс ХХК	2028-12-13	Дотоод
11	43400030	Гэрэлт хүрэх оргил ХХК	2029-02-26	Дотоод
12	43400036	Мон тээвэр сервис ХХК	2029-02-26	Дотоод
13	43400043	Пик пак групп ХХК	2029-04-28	Дотоод
14	43400064	Ашид шуудан ХХК	2025-04-28	Дотоод
15	43400065	Ти Юу Хүргэлт ХХК	2025-04-28	Дотоод
16	43400066	Соёл экспресс пост ХХК	2025-05-26	Дотоод
17	43400068	Ток ток ХХК	2028-07-04	Дотоод
18	43400069	Грийн прожект	2028-07-26	Дотоод
19	43400070	Эс Эф Эм Эл ХХК	2028-09-13	Дотоод
20	43400071	Морин өртөө групп ХХК	2029-04-17	Дотоод
21	43400072	Скай хайпермаркет ХХК	2029-05-16	Дотоод

22	43400073	Таван дара трейдинг ХХК	2029-05-16	Дотоод
23	43400074	Номгон лхахүү хүслэн заяа ХХК	2029-10-15	Дотоод
9.15 Улс хоорондын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх				
1	43100001	Ди Эйч Эл ХХК	2026-12-30	Улс хооронд
2	43100002	Монгол шуудан ХК	2029-02-10	Улс хооронд
3	43100003	Сэлэнгэ групп ХХК	2027-08-25	Улс хооронд
4	43100004	Туушин ХХК	2027-01-20	Улс хооронд
5	43100006	Централ Экспресс ХХК	2027-07-09	Улс хооронд
6	43100007	Эс Эф Эм Эл ХХК	2028-06-12	БНХАУ
7	43100008	Карголинк ХХК	2027-11-30	Улс хооронд
8	43100012	Пик пак ворлдвайд ХХК	2029.04.17	Улс хооронд
9	43300005	Эс Эф Эм Эл ХХК	2027-07-04	БНХАУ
10	43300013	Монгол экспресс ХХК	2028-06-22	БНХАУ, ОХУ
11	43300014	АТҮТөв ТӨААТҮГ	2/28/2025	Дотоод
12	43300015	Мишээл карго ХХК	9/30/2026	БНХАУ
13	43300018	Мэргэн транс би ти ХХК	2027.03.30	Австрали Улс
14	43300019	Эрчист гүрэн ХХК	2027.04.28	БНХАУ
15	43300022	Юбикаб экспресс ХХК	2027.05.26	Дотоод
16	43300026	Мон ложистикс карго ХХК	2027.09.21	БНХАУ
17	43200074	МК транс ворлд ХХК	2025-07-07	БНСУ
18	43200045	Бритлайн ХХК	2028-02-23	ИБУИНВУ
19	43200047	Аршгүүр ХХК	2029-04-15	Швед Улс
20	43200004	Мон тээвэр сервис ХХК	2028-07-01	БНСУ
21	43200017	Англофрейт ХХК	2025-05-23	АНУ
22	43200036	ВИПМК ХХК	2029-03-04	БНСУ
23	43200050	Сакура мандал ХХК	2029-07-09	АНУ
24	43200075	Би даблью ай эс ХХК	2029-02-20	ИБУИНВУ
25	43200071	Бид монгол интернэшнл ХХК	2025-09-30	АНУ, Австрали
26	43200077	Гэрэлт хүрэх оргил ХХК	2025-08-30	АНУ
27	43200078	Ану монгол карго ХХК	2028-02-21	АНУ
28	43200081	Мон корей топ ложистик ХХК	2028-06-17	БНСУ
29	43200086	Коко групп ложистикс ХХК	2028-12-19	АНУ
30	43200088	Асралт хөхий ХХК	2029-03-23	АНУ

31	43200089	Монгол таун онлайн ХХК	2029-04-17	АНУ
32	43200092	Хамаг монгол хуралдай ХХК	2029-04-17	БНСУ
33	43200090	Баянтүмбэ трейд ХХК	2029-04-17	АНУ
34	43200100	Дөлгөөн дэлгэрэх ХХК	2025-07-07	БНСУ
35	43200111	Амекс эм эн жи ХХК	2028-09-28	АНУ
36	43200112	Уу сод ХХК	2028-11-30	АНУ
37	43200117	Найс Монголиа трейдинг ХХК	2029-04-27	БНСУ
38	43200124	Бинчин хүү ХХК	2025-05-14	БНСУ
39	43200125	Эйр пасифик ХХК	2025-05-14	ХБНГУ
40	43200129	Монгол экспресс ХХК	2027-10-23	АНУ, ХБНГУ
41	43200130	Монгол экспресс ХХК	2028-01-16	Япон Улс
42	43200139	Амьтай дөрөв ХХК	2029-01-29	ХБНГУ
43	43200142	Виско боловсролын төв ХХК	2029-03-31	БНСУ
44	43200145	Эс Ти Өү Экспресс ХХК	2029-04-28	БНХАУ
45	43200146	Марин нью пост ХХК	2029-04-28	БНСУ
46	43200148	Гэрэлт хүрэх оргил ХХК	2029.05.28	БНСУ
47	43200152	Стора централ ХХК	2029.07.28	АНУ
48	43200155	Эм Зэт Ти Глобал ХХК	2024.09.30	БНСУ
49	43200159	Голд алибаба монголиа ХХК	2024.12.17	БНХАУ
50	43200160	Степ ланд ХХК	2029.12.17	БНСУ
51	43200163	Ти Эс Эн Жэй ХХК	2029.12.17	Швед Улс
52	43200171	Эл Би Карго ХХК	2025.04.28	БНТУ
53	43200173	Шипт рүүт ХХК	2025.04.28	АНУ
54	43200175	Орчс ХХК	2025.04.28	АНУ
55	43200176	Эм Эф Юу ХХК	2025.04.28	БНЧУ
56	43200177	Коожицү монголиа ххк	2025.05.26	Япон Улс
57	43200179	Таруугийн таван улиас ХХК	2025.07.06	Франц Улс
58	43200180	Хишиг карго ХХК	2025.07.06	БНСУ
59	43200183	Эйч эйч кей ложистикс ХХК	2025.07.06	БНСУ
60	43200184	Эксим ложистик ХХК	2025.07.06	БНХАУ
61	43200185	Аршгүүр ХХК	2025.08.31	Польш Улс
62	43200186	Юү ти пи эс онлайн ХХК	2025.08.31	БНТУ
63	43200187	Генесис файв ХХК	2025.10.21	АНУ

64	43200188	Нью галакси ХХК	2025.12.22	БНТУ, ХБНГУ
65	43200190	Кпост ХХК	2028.01.31	БНСУ
66	43200191	Илт смарт логистикс ХХК	2028.01.31	БНХАУ
67	43200192	Шагнаа ХХК	2028.01.31	АНУ
68	43200193	Бизхауз ХХК	2028.01.31	АНУ
69	43200194	Марин нью пост ХХК	2028.05.11	Япон Улс
70	43200196	Грийн ресурс пропертис ХХК	2028.05.26	БНСУ
71	43200197	Эргэлдэй ХХК	2028.05.26	БНСУ
72	43200199	Эм жи эм ай ар трейдинг ХХК	2028.07.04	БНСУ
73	43200201	Марин нью пост ХХК	2028.09.28	БНХАУ
74	43200203	Рубикон ложистик ХХК	2028.11.30	ОХУ
75	43200205	Ворлд бридж ложистик ХХК	2028.12.20	АНУ, БНСУ
76	43200206	Би ти эс ложистик ХХК	2029.01.11	БНТУ, Япон
77	43200207	Глобал тракинг систем ХХК	2029.01.11	БНХАУ
78	43200209	Трай сити экспресс ХХК	2029.01.11	АНУ
79	43200210	Энх далай шанд ХХК	2029.01.11	БНСУ
80	43200211	Ики свифт сервис ХХК	2029.02.22	БНХАУ
81	43200212	Сэнбаши ХХК	2029.03.29	Япон Улс
82	43200213	Ану монгол карго ХХК	2029.04.17	Япон Улс
83	43200214	Стар ипмекс ХХК	2029.04.30	АНУ
84	43200215	Марин нью пост ХХК	2029.04.30	ОХУ
85	43200216	Сайн мэдээ ХХК	2029.05.16	АНУ
86	43200217	Чамдаа ХХК	2029.05.29	БНСУ
87	43200218	Лимитлэсс дрийм ХХК	2029.06.27	Япон Улс
88	43200219	Дайчин тэнгэр туг ХХК	2029.07.09	БНХАУ
89	43200220	Аз монобе жи пи эм ХХК	2029.07.31	Япон Улс
90	43200221	Хай карго ХХК	2029.07.31	БНХАУ
91	43200222	Эйч эйч кей ложистикс ХХК	2029.07.06	БНХАУ
92	43200223	Стора централ ХХК	2029.07.28	АНУ

Зураг 1. Шуудангийн тусгай зөвшөөрлийн тоо, төрлөөр

Шуудангийн тусгай зөвшөөрлийн тоо нийт дүнгээр 2021 оноос өсч, 2024 оноос буурах хандлагатай байна. 2021 онд дотоодын нэмэлт үйлчилгээний зөвшөөрлийн тоо нэмэгдсэн нь Ковид-19 цар тахлын нөлөө гэж үздэг ба сүүлийн жилүүдэд буурах хандлагатай байна (Шуудангийн нэмэлт үйлчилгээг Шуудангийн үйлчилгээ үзүүлэхэд мөрдөх дүрмийн 3.3-т тодорхойлсон.) Мөн 2025 оны 1-р улирлын байдлаар Шуудангийн сүлжээ байгуулах зөвшөөрлийн тоо 5-аар буурсан байна.

Шуудангийн үйл ажиллагаа эрхлэх 2-5 тусгай зөвшөөрөлтэй 18 аж ахуйн нэгж байна. Үүнээс Монгол Шуудан ХК нь Шуудангийн сүлжээ байгуулах 3, Дотоодын үндсэн үйлчилгээ эрхлэх 1, Улс хоорондын буухиа шуудангийн 1, нийт 5 тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байна.

2.2 Шуудангийн зах зээлийн мэдээлэл

Нэг. Шуудангийн сүлжээ байгуулах тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид:

2025 оны 1-р улиралд Шуудангийн тухай хуулийн 9.11-д зааснаар Харилцаа холбооны сүлжээ байгуулах, эзэмших, түүний ашиглалт үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд шуудангийн сүлжээ байгуулах эрх бүхий, тусгай зөвшөөрөлтэй 4 аж ахуйн нэгж байна.

Хүснэгт 2. Шуудангийн сүлжээ байгуулах тусгай зөвшөөрөл

Д/д	Зөвшөөрлийн дугаар	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн нэрс	Дуусах хугацаа	Үйлчилгээний хамрах хүрээ
1	41200001	Монгол шуудан ХК	2026-02-10	Монгол Улс
2	41200004	Монгол инфинити шуудан ХХК	2028-08-31	Монгол Улс
3	41300001	Монгол шуудан ХК	2026-02-10	Монгол Улс
4	41300006	Ашид шуудан ХХК	2027-04-28	Монгол Улс
5	41300007	Ти Юу Хүргэлт ХХК	2027-04-28	Монгол Улс

Шуудангийн сүлжээ байгуулах тусгай зөвшөөрөл бүхий дээрх байгууллагуудын ХХЗХ-нд ирүүлсэн статистик тоон мэдээлэл дээр үндэслэн тэдгээрийн зах зээлийн эзлэмжийг хэмжээг тодорхойлбол дараах байдалтай байна.

Хүснэгт 3 . Шуудангийн сүлжээний солилцоо, зах зээлд эзлэх хувь, 2024 он

Д/д	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн нэрс	Нийт солилцоо /ширхэг/	Зах зээлд эзлэх хувь /%/
1	Монгол шуудан ХК	2,066,061	91.4%
2	Монгол инфинити шуудан ХХК	181,282	8.05%
3	Ашид шуудан ХХК	134,0	0.0%
4	Ти Юу Хүргэлт ХХК	13,057	0.0%
	Нийт	2,260,400	100%

Хоёр. Дотоод шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид:

2025 оны 1-р улиралд 9.13 Дотоодын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд Шуудангийн үндсэн үйлчилгээ эрхлэх 6 аж ахуйн нэгж байна.

Хүснэгт 4. Шуудангийн үндсэн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл

Д/д	Зөвшөөрлийн дугаар	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн нэрс	Дуусах хугацаа	Үйлчилгээний хамрах хүрээ
1	43500002	Монгол шуудан ХК	2029-02-10	Дотоод
2	43500005	Түгээмэл шуурхай шуудан ХХК	2029-05-18	Дотоод

3	43500011	Монгол инфинити шуудан ХХК	2028-08-31	Дотоод
4	43500013	Дөлгөөн дэлгэрэх ХХК	2027-07-26	Дотоод
5	43500015	Ашид шуудан ХХК	2027-04-28	Монгол Улс
6	43500016	Дөл энх жин карго ХХК	2027-07-26	Дотоод

Дотоод шуудангийн үндсэн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий дээрх байгууллагуудын ХХЗХ-нд ирүүлсэн статистик тоон мэдээлэл дээр үндэслэн тэдгээрийн зах зээлийн эзлэмжийг хэмжээг тодорхойлбол дараах байдалтай байна.

Хүснэгт 5 . Шуудангийн үндсэн үйлчлгээний солилцоо, орлого, хувь, 2024 он

Д/д	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн нэрс	Нийт солилцоо /ширхэг/	Зах зээлд эзлэх хувь /%/
1	Монгол шуудан ХК	1,811,678	93.19%
2	Монгол инфинити шуудан ХХК	102,595	5.28%
3	Дөлгөөн дэлгэрэх ХХК	15,233	0.78%
4	Түгээмэл шуурхай шуудан ХХК	14,499	0.75%
5	Ашид шуудан ХХК	134	0.01%
6	Дөл энх жин карго ХХК	.	.
	Нийт	1,944,139	100%

Дээрх үзүүлэлтээс харахад дотоодын шуудангийн үйлчилгээний зах зээлд үндсэн сүлжээ эзэмшигч Монгол шуудан ХК нь одоог хүртэл давуу, монополь байдалтай байна.

Гурав. Улс хоорондын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгчид:

2025 оны 1-р улиралд 9.15 Улс хоорондын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх зөвшөөрөлийн хүрээнд нийт 92 үйлчилгээ эрхлэгч байгууллага байгаагаас 6 үйлчилгээ эрхлэгч нь Улс хоорондын буухиа шуудан, 86 байгууллага нь тусдаа заасан чиглэлд тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байна.

3.1 Улс хоорондын БУУХИА шуудан:

Хүснэгт 6. Улс хоорондын буухиа шуудангийн солилцоо, орлого, 2024 он

Д/д	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч	Бичиг захидал		Боодол		Илгээлт		Нийт солилцоо
		Орох	Гарах	Орох	Гарах	Орох	Гарах	
1	Ди Эйч Эл ХХК	14,134	9,833			43,763	6,820	74,550

2	Монгол шуудан ХК	11,760	5,522	3,359	454	775	1,680	23,550
4	Туушин ХХК	1,788	78	2,600	91	1,144	57	5,758
3	Эс Эф Эм Эл ХХК	1,675	1,340					3,015
5	Централ экспресс ХХК	29	2			38		69
6	Пик пак ворлд ХХК		8					8
Нийт		29,386	16,783	5,959	545	45,720	8,557	106,950

3.2 Улс хоорондын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгчид:

Улс хоорондын шуудангийн тодорхой чиглэл бүхий нийт 84 үйлчилгээ эрхлэгч байгаа бөгөөд ихэнх хэсэг нь тодорхой 15 улсын чиглэлд үйл ажиллагаа эрхлэж байна. Улс хоорондын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгчдийн үйл ажиллагааны чиглэлийг улс тус бүрээр авч үзвэл:

1. БНХАУ-16
2. Австрали Улс-2
3. БНСУ-24
4. ИБУИНВУ-2
5. Швед улс -2
6. АНУ-22
7. ХБНГУ-4
8. Япон Улс-8
9. БНТУ-4
10. БНЧУ-1
11. Франц Улс-1
12. Польш Улс-1
13. ОХУ-3 нь үйлчилгээ эрхлэгч тус тус үйлчилгээ эрхлэж байна.

Улс хоорондын шуудангийн үйлчилгээний солилцооны 87.4 хувь нь гадаад улсаас Монгол улс руу чиглэсэн орох шуудан эзэлж байна.

Хүснэгт 7. Улс хоорондын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгч бүрийн солилцоо, зах зээлд эзлэх хувь, 2024 он

д/д	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч	Чиглэл	Нийт солилцоо	Зах зээлд эзлэх хувь /%/
1	Хай карго ХХК	БНХАУ	240,000	24.14%
2	Монгол шуудан ХК	192- Улс	138,273	13.91%
3	Марин нью пост ХХК	БНСУ, БНХАУ	100,000	10.06%
4	Хишиг карго ХХК	БНСУ	61,260	6.16%
5	Мон корей топ ложистик ХХК	БНСУ	54,901	5.52%
6	Монгол таун онлайн экспресс ХХК	АНУ	52,617	5.29%
7	Гэрэлт хүрэх оргил ХХК	АНУ	45,007	4.53%
8	Уу сод ХХК	АНУ	40,670	4.09%
9	Генесис файв ХХК	АНУ	34,393	3.46%
10	ВИПМК ХХК	БНСУ	33,372	3.36%
11	МК трансворлд ХХК	БНСУ	26,501	2.67%
12	Асралт хөхий ХХК	АНУ	24,600	2.47%
13	Дөлгөөндэлгэрэх ХХК	БНСУ	20,474	2.06%
14	Виско боловсролын төв ХХК	БНСУ	17,799	1.79%
15	Кпост ХХК	БНСУ	17,720	1.78%
16	Чамдаа ХХК	БНСУ	15,127	1.52%
17	Амекс эм эн жи ХХК	АНУ	9,771	0.98%
18	Дайчин тэнгэр туг ХХК	БНХАУ	8,202	0.82%
19	Коко групп ложистикс ХХК	АНУ	6,140	0.62%
20	Сакура мандал ХХК	АНУ	5,619	0.57%
21	Эс Эф Эм Эл ХХК	БНХАУ	3,703	0.37%
22	Англофрейт ХХК	АНУ	3,492	0.35%
23	Мишээл карго ХХК	БНХАУ	2,843	0.29%
24	Бид монгол интернэшнл ХХК	Австрали, АНУ	2,176	0.22%
25	Би Дабльюу Ай Эс ХХК	Их Британи	2,093	0.21%
26	Гран тэмүн ХХК	АНУ	1,800	0.18%
27	Пик пак ворлдвайд ХХК	БНСУ, БНХАУ	1,272	0.13%
28	Аршгүүр ХХ	Швед улс	1,169	0.12%
29	Эйр пасифик ХХК	ХБНГУ	856	0.09%
30	Бритлайн ХХК	Их Британи	823	0.08%
31	ОРЧС ХХК	АНУ	720	0.07%

32	Лимитлэсс дрийм ХХК	Япон Улс	700	0.07%
33	Ану монгол карго ХХК	Япон Улс	696	0.07%
34	Мон тээвэр сервис ХХК	БНСУ	642	0.06%
35	Сайн мэдээ ХХК	АНУ	403	0.04%
36	Хамаг монгол хуралдай ХХК	БНСУ	325	0.03%
37	Эс Ти Өү Экспресс ХХК/ГХО	БНХАУ	234	0.02%
38	Найс Монголиа трейдинг ХХК	БНСУ	109	0.01%
39	Степ ланд ХХК	БНСУ	62	0.01%
40	Стар импекс ХХК	АНУ	4	0.00%
	Нийт		994,288	100.00%

Солилцооны үзүүлэлтийг үндсэн үзүүлэлт болгон зах зээлийн хэмжээг тодорхойлбол улс хоорондын шуудангийн үйлчилгээний зах зээлийн 24,1%-ийг Хай карго ХХК, 13,9%-ийг Монгол шуудан ХХК, 10,1%-ийг Марин нью пост ХХК-иуд эзэлж байна.

Хүснэгт 8. Улс хоорондын шуудангийн солилцоо, төрлөөр, оноор

Илгээмжийн төрөл		2018 он	2019 он	2020 он	2021 он	2022 он	2023 он	2024 он
Бичиг захидал	Гарах	152,090	163,731	23,872	13,180	29,850	15,258	36,335
	Орох	112,498	111,343	39,279	52,092	56,881	16,505	42,189
Илгээлт	Гарах	15,401	13,784	32,431	132,353	65,460	49,854	37,852
	Орох	204,701	219,227	145,887	463,933	442,174	291,430	504,304
Боодол	Гарах	11,287	10,973	7,989	18,954	11,022	7,448	12,080
	Орох	123,875	143,330	190,525	148,816	74,837	46,840	135,922
Нийт солилцоо		619,852	662,388	439,983	829,328	680,224	427,335	768,682

Улс хоорондын шуудангийн үйлчилгээний зах зээлийг чиглэл бүрээр нарийвчлан үзвэл дараах байдалтай байна.

АНУ-ын чиглэлд /Илгээлт/

Хүснэгт 9. АНУ-ын чиглэл дэх улс хоорондын шуудан, 2024 он

№	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч	Нийт солилцоо	Зах зээлд эзлэх хувь /%/
1	Монгол таун онлайн экспресс ХХК	52,617	22.3%

2	Гэрэлт хүрэх оргил ХХК	45,007	19.1%
3	Уу сод ХХК	40,670	17.2%
4	Генесис файв ХХК	34,393	14.6%
5	Асралт хөхий	24,600	10.4%
6	Амекс эм эн жи ХХК	9,771	4.1%
7	Монгол шуудан	8,449	3.6%
8	Коко групп ложистикс ХХК	6,140	2.6%
9	Сакура мандал ХХК	5,619	2.4%
10	Англофрейт ХХК	3,492	1.5%
11	Бид монгол интернэшнл ХХК	2,176	0.9%
12	Гран тэмүн ХХК	1,800	0.8%
13	ОРЧС ХХК	720	0.3%
14	Сайн мэдээ ХХК	403	0.2%
15	Стар импекс ХХК	4	0.0%
	Нийт	235,861	100%

АНУ-ын чиглэлд идэвхтэй үйл ажиллагаа эрхэлж буй 15 тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн мэдээллээс харахад жилдээ энэ чиглэлд 235,8 мянган илгээмж солилцсон байна. Энэ зах зээлийн дийлэнх хувь буюу 83,6%-ийг 5 тусгай зөвшөөрөл хуваан эзэлж байгаа ба үүнээс Монгол таун онлайн экспресс ХХК хамгийн өндөр буюу 22,3%-ийг эзэлж байна.

БНСУ-ын чиглэлд /Илгээлт/

Хүснэгт 10. БНСУ-ын чиглэл дэх улс хоорондын шуудан, 2024 он

№	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч	Нийт солилцоо	Зах зээлд эзлэх хувь /%/
1	Марин нью пост ХХК	100,000	26.1%
2	Хишиг карго ХХК	61,260	16.0%
3	Мон корей топ ложистик ХХК	54,901	14.3%
4	ВИПМК ХХК	33,372	8.7%
5	МК трансворлд ХХК	26,501	6.9%
6	Дөлгөөндэлгэрэх ХХК	20,474	5.4%
7	Виско боловсролын төв ХХК	17,799	4.7%
8	Кпост ХХК	17,720	4.6%

9	Кпост ХХК	17,720	4.6%
10	Монгол шуудан ХК	15,340	4.0%
11	Чамдаа ХХК	15,127	4.0%
12	Пик пак ворлдвайд ХХК	1,272	0.3%
13	Мон тээвэр сервис ХХК	642	0.2%
14	Хамаг монгол хуралдай ХХК	325	0.1%
15	Найс Монголиа трейдинг ХХК	109	0.0%
16	Степ ланд ХХК	62	0.0%
	Нийт	382,624	100.0%

БНСУ-ын чиглэлд идэвхтэй үйл ажиллагаа эрхэлж буй 16 тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн мэдээллээс харахад жилдээ энэ чиглэлд 382,6 мянган илгээмж солилцсон байна. Энэ зах зээлийн дийлэнх хувь буюу 77,4%-ийг 6 тусгай зөвшөөрөл хуваан эзэлж байгаа ба үүнээс Марин нью пост ХХК хамгийн өндөр буюу 26,1%-ийг эзэлж байна.

БНХАУ-ын чиглэлд /Илгээлт/

Хүснэгт 11. БНХАУ-ын чиглэл дэх улс хоорондын шуудан, 2024 он

№	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч	Нийт солилцоо	Зах зээлд эзлэх хувь /%/
1	Хай карго ХХК	240,000	67%
2	Марин нью пост ХХК	100,000	28%
3	Дайчин тэнгэр туг ХХК	8,202	2%
4	Монгол шуудан ХК	3,817	1%
5	Эс Эф Эм Эл ХХК	3,703	1%
6	Мишээл карго ХХК	2,843	1%
7	Пик пак ворлдвайд ХХК	1,272	0%
8	Эс Ти Өү Экспресс ХХК/ГХО	234	0%
	Нийт	360,071	100%

БНХАУ-ын чиглэлд идэвхтэй үйл ажиллагаа эрхэлж буй 8 тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн мэдээллээс харахад жилдээ энэ чиглэлд 360,1 мянган илгээмж солилцсон байна. Энэ зах зээлийн дийлэнх хувь буюу 95%-ийг 2 тусгай зөвшөөрөл хуваан эзэлж байгаа ба үүнээс Хай карго ХХК хамгийн өндөр буюу 67%-ийг эзэлж байна.

Их Британи Умард Ирландын Нэгдсэн Вант Улсын чиглэлд /Илгээлт/

Хүснэгт 12. ИБУИНВУ-ын чиглэл дэх улс хоорондын шуудан, 2024 он

№	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч	Солилцоо / ширхэг /	Зах зээлд эзлэх хувь (%)
1	Би Даблю Ай Эс ХХК	2,039	72%
2	Бритлайн ХХК	803	28%
Нийт		2,842	100.00%

ИБУИНВУ-ын чиглэлд идэвхтэй үйл ажиллагаа эрхэлж буй 2 тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн мэдээллээс харахад жилдээ энэ чиглэлд 2,8 мянган илгээмж солилцсон байна. Энэ зах зээлийн 72%-ийг нь БиДаблю Ай Эс ХХК, 28%-ийг нь Бритлайн ХХК хуваан эзэлж байна.

Швед улсын чиглэлд /Илгээлт/

Хүснэгт 13. Швед улсын чиглэл дэх улс хоорондын шуудан, 2024 он

№	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч	Солилцоо / ширхэг /	Зах зээлд эзлэх хувь (%)
1	Аршгүүр ХХК	1169	100%
Нийт		1169	100%

Энэ чиглэлд одоогоор Аршгүүр ХХК дангаараа идэвхтэй үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа ба жилдээ 1,2 мянган ширхэг солилцоо хийжээ.

Япон улсын чиглэлд/Илгээлт/

Хүснэгт 14. Япон улсын чиглэл дэх улс хоорондын шуудан, 2024 он

№	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч	Солилцоо / ширхэг /	Зах зээлд эзлэх хувь (%)
1	Монгол Шуудан ХК	22,643	94%
2	Лимитлэсс дрийм ХХК	700	3%
3	Ану монгол карго ХХК	696	3%
Нийт		24,039	100%

Япон улсын чиглэлд идэвхтэй үйл ажиллагаа эрхэлж буй 3 тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн мэдээллээс харахад жилдээ энэ чиглэлд 24 мянган илгээмж солилцсон байна. Энэ зах зээлийн 94%-ийг нь Монгол шуудан ХК дангаараа эзэлж байна.

Дөрөв. Шуудангийн нэмэлт үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид:

9.13 Дотоодын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд Шуудангийн захиалгат хүргэлтийн үйлчилгээ /Нэмэлт үйлчилгээ эрхлэх 17 аж ахуйн нэгж байна. (Тусгай зөвшөөрлийн гэрээнд Эрхлэх үйлчилгээ: *Шуудангийн нэмэлт үйлчилгээ*.) 2024 оны статистик тайлангийн нэгдсэн үзүүлэлтэд ороогүй мэдээллийг нэгтгэн оруулсан. (Ковид-19-ийн үед нэмэлт үйлчилгээний тусгай зөвшөөрлийн төлбөр 100,0 төгрөг байх үеийн зөвшөөрлийн тоо 150 байсан бол 2025 оны 1-р улирлын байдлаар 17 болж буурсан)

Хүснэгт 15. Шуудангийн нэмэлт үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл

Д/д	Зөвшөөрлийн дугаар	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн нэрс	Дуусах хугацаа	Үйлчилгээний хамрах хүрээ
1	43400004	Дөлгөөн дэлгэрэх ХХК	2025-07-03	Дотоод
2	43400008	Юу Би Экспресс сервис ХХК	2028-09-28	Дотоод
3	43400015	Мишээл карго ХХК	2025-05-14	Дотоод
4	43400023	Юбикаб экспресс ХХК	2028-12-13	Дотоод
5	43400030	Гэрэлт хүрэх оргил ХХК	2029-02-26	Дотоод
6	43400036	Мон тээвэр сервис ХХК	2029-02-26	Дотоод
7	43400043	Пик пак групп ХХК	2029-04-28	Дотоод
8	43400064	Ашид шуудан ХХК	2025-04-28	Дотоод
9	43400065	Ти Юу Хүргэлт ХХК	2025-04-28	Дотоод
10	43400066	Соёл экспресс пост ХХК	2025-05-26	Дотоод
11	43400068	Ток ток ХХК	2028-07-04	Дотоод
12	43400069	Грийн прожект	2028-07-26	Дотоод
13	43400070	Эс Эф Эм Эл ХХК	2028-09-13	Дотоод
14	43400071	Морин өртөө групп ХХК	2029-04-17	УБ, 7 аймаг
15	43400072	Скай хайпермаркет ХХК	2029-05-16	Дотоод
16	43400073	Таван дара трейдинг ХХК	2029-05-16	Дотоод
17	43400074	Номгонлхахүү хүслэнзаяа ХХК	2029-10-15	Дотоод

Хүснэгт 16. Шуудангийн нэмэлт үйлчилгээ эрхлэгчийн орлого, зах зээлд эзлэх хувь, 2024

Д/д	Байгууллагын нэр	Солилцооны тоо /дотоод/	Зах зээлд эзлэх хувь/
1	Пик Пак Групп ХХК	97,325	77%
2	Марин нью пост ХХК	-	0%
3	Эс Эф Эм Эл ХХК	-	2%
4	Дөлгөөндэлгэрэх ХХК	15,233	8%
5	Юбикаб экспресс ХХК	492,000	8%
6	Мишээл карго ХХК	-	0%
7	Мон тээвэр сервис ХХК	-	0%
8	Юу Би Экспресс сервис ХХК	37,406	3%
9	Ти Юу Хүргэлт ХХК	13,057	1%
10	Скай хайпермаркет ХХК	18,821	1%
11	Гэрэлт хүрэх оргил ХХК	-	0%
12	Ашид шуудан ХХК	-	0%
14	Морин өртөө групп ХХК		
16	Ток Ток ХХК		
17	Грийн прожект ХХК		
	Нийт	673,842	100%

*Шуудангийн нэмэлт үйлчилгээний Зах зээлд эзлэх хувийг хүргэлтийн үйлчилгээний орлогоор тооцсон болно.

Энэ зах зээлийн хэмжээг одоогоор тооцох боломжгүй бөгөөд учир нь цахим захиалгат барааг хүргэж буй бүртгэлгүй хувь хүмүүс байгаа ба энэ зөвхөн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдээс ХХЗХ-нд ирүүлсэн мэдээлэлд үндэслэн гаргасан тоо болно.

Дээрх тоон мэдээллээс харахад тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид нь жилд 673,8 мянган ширхэг илгээмжийг хаягт эзэнд нь хүргэн гардуулж, зах зээлийн дийлэнх хувь буюу 77%-ийг Пик Пак групп ХХК эзэлж байна.

Гадаад цахим худалдааны солилцоо

Хүснэгт 17. Улс хоорондын шуудан чиглэлээр, 2024 он

№	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч	Чиглэл	Солилцоо
---	---------------------------	--------	----------

			/ ширхэг /
1	Дайчин тэнгэр туг ХХК	БНХАУ	1,158
2	Илт смарт логистикс ХХК	БНХАУ	371
3	Марин нью пост ХХК	БНСУ, БНХАУ	45,000
4	Мон ложистикс карго ХХК	БНХАУ	10,660
5	Монгол шуудан ХК	192- Улс	4,369
6	Стора централ ХХК	АНУ	39,189
Нийт			100,747

Цахим худалдааны солилцоо нь Үндэсний статистикийн хорооны даргын 2024 оны А/31 дугаар тушаалын 8 дугаар хавсралтаар зөвшөөрснөөр, Харилцаа холбооны зохицуулах хорооны даргын 2024 оны 03 дугаар сарын 29-ний өдрийн А/93 тоот тушаалын Наймдугаар хавсралтаар батлагдсан маягтын дагуу 2024 оны жилийн эцсийн тайланд шинээр авч буй мэдээлэл.

Энэ мэдээлэл нь Улс хоорондын солилцооны статистик тайлан мэдээнд тусгагдаагүй болно.

Гадаадаас Монгол улсруу чиглэсэн цахим худалдааны бараа илгээмжийг хүргэж гардуулсан байна.

2.3 Шуудангийн зах зээлийн зохицуулалтын үр нөлөөний талаар хийсэн судалгааны санал

Энэ хүрээнд “Харилцаа холбооны зах зээлд шударга өрсөлдөх нөхцөл бүрдүүлэх журам”-н “2.1.Зохицуулах хороо нь харилцаа холбооны зах зээлд шударга өрсөлдөх нөхцөл бүрдүүлэх зорилгоор захиргааны хэм хэмжээний акт боловсруулах, батлах, зохицуулалт хийхэд дараах зарчмыг баримтална:” заалтын дагуу шуудангийн тухай хууль болон холбогдох нөхцөл шаардлагын хүрээнд зах зээл дээр үүсээд байгаа нөхцөл байдалд үндэслэн дараах үнэлгээ, дүгнэлтийг хийж гүйцэтгэв. Үүнд:

2.1.1. Зохицуулалт нь үл ялгаварласан, нээлттэй ил тод, хэрэгжихүйц, түргэн шуурхай байх.

- Шуудангийн тухай хуулийн 10 Зүйл - Шуудангийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд зөвшөөрөл шаардагдахыг заасан;
- Үйлчилгээ эрхлэгч нь “101.4.Зохицуулах хороо тусгай зөвшөөрөл олгохдоо тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй гэрээ байгуулах бөгөөд гэрээнд Харилцаа холбооны тухай хуулийн 14.1-д зааснаас гадна шуудангийн үйлчилгээний зэрэглэлийг тусгана.” хүрээнд тус хороотой гэрээ байгуулан зөвшөөрөл авна;
- “14.1.Үйлчлэгч нь Зохицуулах хорооноос баталсан тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлагын дагуу захиалгат илгээмжийн худалдаа эрхэлж болно.” Нэмэлт санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй холбоотой зохицуулалт;
- Дээрх судалгааны хүрээнд үндсэн 3 зөвшөөрөл байгаа мэт боловч зах зээл талаас нь авч үзвэл;
- Ялгаатай үйлчилгээний хүрээ, үйлчилгээ эрхлэх газар зүйн байршил хоорондоо ялгаатай мэт зөвшөөрлийн ойлголт болон хуучин байсан зөвшөөрлийн хүрээнд ангилагдсан хэвшмэл ойлголт буюу тус хороотой байгуулсан гэрээ болон зохицуулалтын үйлчилгээний хөлс зэрэг ялгавартай нөхцөл, нээлттэй бус асуудлууд байна;
- “ШУУДАНГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ ЭРХЛЭХЭД ТАВИГДАХ НӨХЦӨЛ, ШААРДЛАГА” (“Харилцаа холбооны зохицуулах хорооны 2019 оны 53 дугаар тогтоол”-ын хавсралт) нь Шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч мөрдөж ажиллахаар батлагдсан. Тус нөхцөл шаардлагын хувьд зөвшөөрлийн төрөл ангилал, хамрах хүрээ, үйлчилгээ хоорондын ялгаа, заагыг тодорхойлж өгөөгүй мөн ямар шалгуураар хэрэгжилтийг хангуулах асуудал нь тодорхой бус байна;

2.1.2. Хяналт, хариуцлага нь ижил, тэгш үйлчилдэг байх;

- Зүйл 9 – Харилцаа холбооны зохицуулах хороо хяналт тавих эрхтэй.
- Нөхцөл шаардлагад үйлчилгээний тусгай зөвшөөрлийн агуулгаар ялгасан зохицуулалт байхгүй нийтлэг зохицуулалттай байх бөгөөд хэзээ хэрхэн яаж хяналт тавих талаар тодорхой зүйл заалт байхгүй нь хариуцлага, хяналтын асуудал яригдах боломжгүй гэж үзсэн. жишээ нь Улс хоорондын буухиа, улс хоорондын шуудан чиглэлтэй, шуудангийн сүлжээ, шуудангийн нэмэлт үйлчилгээ гэх мэт...
- 26.1.Шуудангийн сүлжээний ашиглалт, үйлчилгээ, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа, техник технологийн горимын хэрэгжилтэд хууль тогтоомжид заасны дагуу улсын байцаагч хяналт тавина.

2.1.3. Тусгай зөвшөөрлийн зохицуулалтын арга хэмжээ нь аливаа этгээдэд давуу байдал олгохгүй, үр ашигтай өрсөлдөөнийг дэмжих;

- Зүйл 10.4 – Тусгай зөвшөөрөл олгох эрхийг Зохицуулах хороонд олгосон боловч, хэн, ямар нөхцөлд авах боломжтойг ил тод тайлбарлаагүй. Зах зээлд шинэ оролцогчдод ямар ч давуу эсвэл сул нөхцөл үүсч болох талаар мөн нөхцөл шаардлага болон зөвшөөрлийн ангилал, зах зээлийн хамрах хүрээ нь ямар шалгуур, зохицуулалтаар тодорхойлогдож байгаа нь тодорхойгүй байна.
- Жишээ нь Шуудангийн сүлжээ(Улс хооронд) гэсэн ангилал болон БНХАУ аас Монгол Улс гэсэн чиглэл ээр авсан 2 зөвшөөрөл эзэмшигчид тавигдаж буй нийтлэг болон тусгайлсан зохицуулалтын агуулга, ялгаа нь тодорхойгүй, ойлгомжгүй.

2.1.4. Өрсөлдөөнд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг багасгах, үр ашигтай хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, харилцаа холбооны зах зээлд нэвтрэх саадыг бууруулах;

- Шуудангийн тухай хуулиар шуудангийн сүлжээ болон үйлчилгээг тодорхойлон ангилж зохицуулсан.
- 3.1.12."шуудангийн үндсэн сүлжээ" гэж төрийн өмчийн оролцоотой, бүх нийтийн үйлчилгээний үүргийг хэрэгжүүлэгч шуудангийн сүлжээг;
- "3.1.2."шуудангийн сүлжээ" гэж шуудангийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагын салбар, цэг болон тэдгээрийн хооронд шуудангийн илгээмж тээвэрлэх чиглэлийн нийлбэр цогцыг;" гэж заасан.
- 3.1.13."шуудангийн үйлчилгээ" гэж үйлчлүүлэгчээс шуудангийн илгээмж хүлээн авч шуудангийн сүлжээгээр дамжуулан хаягласан эзэнд нь хүргэх нэгдмэл үйл ажиллагааг;
- 5.1.7. шуудангийн сүлжээний ажиллагаа аюулгүй, тогтвортой байх;
- 5.1.8.шуудангийн салбарт дагаж мөрдүүлэх стандарт, дүрэм нь харилцан уялдсан, нэгдмэл байх.
- Шуудангийн сүлжээг төрийн оролцоотой, үүрэг хүлээсэн байх мөн тогтвортой байх талаар хуульчилсан тухайн сүлжээг үр ашигтай байлгах бодлого, зохицуулалтыг эрх бүхий байгууллагад хүлээлэгсэн.
- Шуудангийн зах зээлд сүүлийн үед нэвтрээд буй гараас гарт хүргэлтийн үйлчилгээ нь шуудангийн үйлчилгээг орлох үйлчилгээ эсэх талаар тодорхой судалгаа, материал байхгүй байна.
- Зах зээл дээр бий болсон хэрэгцээг хангах, үйлчилгээ эрхлэгчийн үр ашигтай байлгах, технологи, иновацийг нэвтрүүлэх, нэгдсэн зохицуулалтаар хангах хүрээнд нэгдсэн судалгаа дүгнэлтийг гаргах шаардлага үүссэн байна.

- Шуудангийн тухай хуулийн хүрээнд шуудангийн дэд бүтцийг сайжруулах бодлого баримтлах тухай заасан. Гэхдээ хувийн хөрөнгө оруулалтыг татах, нэвтрэх саад арилгах талаар харилцан үр ашигтай, хамтран ажиллах талаар тодорхой зохицуулалт байхгүй байна.
- Үр ашигтай, тогтвортой, зах зээл дэх сөрөг нөлөөллийг багсгах хүрээнд үйлчилгээ эрхлэгч болон зах зээл хооронд харилцан холболт, холболтын зохицуулалтыг үр дүнтэй авч хэрэгжүүлэх үүэг хариуцлагыг тодорхойлох шаардалгатай байна.

2.1.5. Инноваци, шинэ технологи нэвтрүүлэхийг дэмжих

- Шуудангийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах талаар төрөөс дэмжих бодлого гаргах эрх нь “7.1.2. шуудангийн салбарыг хөгжүүлэх бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх;” байгаа хэдий ч ямар бодлого чиглэл гарсан тэр нь зохицуулалтын хүрээнд хэрхэн хэрэгжиж байгаа талаар болон зохицуулалтад хэрхэн туссан, хэрэгжсэн талаар мэдээ, мэдээлэл судалгаа байхгүй байна.
- Мөн инноваци, шинэ технологийн талаар тусгайлан дэмжих механизм зохицуулалтын баримт бичигт тусгагдаагүй байна.

2.1.6. Хэрэглэгчийн сонголт, үнэ, чанарын боломжийг хангах

- Шуудангийн үйлчилгээний хувьд үнэ тарифын нарийвчилсан зохицуулалтыг хуулийн хүрээнд хангуулж байна. Гэсэн хэдий ч зах зээлийг хамарсан үнэ тариф болон үйлчилгээний чанар, хэрэглэгчийн бодит сонголтыг хангахуйц хяналтын мониторингийн нэгдсэн механизмгүй энэ талаар зохицуулалт нь тодорхой бус байна.

2.1.7. Судалгаанд үндэслэн зохицуулалт хийх

- Шуудангийн зах зээлийн өнөөгийн нөхцөл байдал, тулгамдсан асуудал нь шуудангийн салбарт баримтлах нэгдсэн бодлого болон төрийн оролцоо буюу үүрэг нь тодорхойгүй, баримтлах чиглэл нь хэт хуучин байсантай холбоотой гэж үзэж байна.
- Шуудангийн үйлчилгээг бизнес болон үүрэг гэсэн 2 агуулгаар салгаж авч үзэх ёстой гэж Дэлхийн шуудан холбооны байгууллага авч үздэг, түүнчлэн дараах агуулгаар зөвлөмж чиглүүлгийг гаргасан байна. Үүнд:
 - Үндсэн шуудангийн үйлчилгээнд
 - Иргэн бүрт хүрч ажиллах шуудангийн сүлжээ.
 - Хүртээмжтэй, хямд, тогтвортой шуудангийн үйлчилгээ.
 - Шуудангийн анхан шатны стандартыг тогтоож, чанар, хугацаа, хүртээмжийн шалгуур үзүүлэлтийг нийтлэг мөрдүүлэх.

- Зах зээлийн орчин буюу өрсөлдөөний нөхцөл байдал:
- Шударга өрсөлдөөнийг дэмжих бодлого баримталах.
- Шуудангийн зах зээлд төрийн өмчит болон хувийн хэвшлийн операторуудын тэгш оролцоог хангах зохицуулалт.
- Давамгайл операторын зах зээлд давамгайл байдлыг хязгаарлах, үнэ тарифын ил тод байдлыг шаарддаг.
- Шуудангийн дижитал шилжилт ба цахим худалдаа
- Шуудангийн байгууллагуудыг e-commerce, fintech зэрэг дижитал үйлчилгээ рүү шилжүүлэх стратеги боловсруулах.
- Цахим төлбөр тооцоо, стандартыг хянах систем, хаягжилтын, дижиталчлал зэргийг нэгдсэн байдлаар хөгжүүлэх.
- Хүргэлтийн дэд бүтэц ба ложистик
- Шуудангийн төв, хүргэлтийн сүлжээ, агуулах, автоматжуулалт зэрэг дэд бүтцийг шинэчилэх.
- Интермодаль логистик, хил дамнасан шуудангийн урсгалыг сайжруулах бодлого хэрэгжүүлэх.
- Олон улсын хамтын ажиллагаа
- Дэлхийн шуудангийн холбоо (Universal Postal Union – UPU)-ны гишүүнчлэлийн хүрээнд стандартыг мөрдөх.
- Хил дамнасан e-commerce, гадаад шуудангийн гаалийн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох.

2.4 “Шуудангийн харилцан холболтын журам”-д хийсэн хууль зүйн шинжилгээ болон хуулиар зохицуулах шаардлагатай зохицуулалтын талаарх санал:

Нэг. “Шуудангийн харилцан холболтын журам”-ыг сайжруулах хэрэгцээ, шаардлага, шийдвэрлэх арга замын хүрээнд:

“Шуудангийн харилцан холболтын журам” нь шуудангийн үйлчилгээ үзүүлэгч талуудын харилцан ажиллагааг эрх зүйн хүрээнд зохицуулж, мэдээлэл дамжуулалт, шуудан солилцооны зохистой нөхцөлийг бий болгож буй чухал баримт бичиг юм. Одоо хийгдсэн байгаа судалгаануудад энэ талаар тодорхой санал, дүгнэлтүүдийг тусгасан байгаа ба үүнийг үндэслэн шуудангийн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн харилцан холболтыг холбогдох

хуулийн хүрээнд үр ашигтай, хэрэглэгчийн эрх ашигт нийцүүлэн чанартай зохион байгуулах боломжтой байна. Журмыг хэрэгжүүлэх явцад иргэний эрх зүйн зохицуулалт, олон улсын шуудангийн стандартуудтай нийцлийг хангаж, эрх зүйн заалтын тодорхой байдлыг сайжруулах шаардлага байсаар байна.

Хоёр. “Шуудангийн харилцан холболтын журам”-ын хууль зүйн техникийн асуудал буюу бусад эрх зүйн баримт бичиг, хууль тогтоомжтой зөрчилдөөн, давхардал, хууль зүйн хийдлийн хүрээнд:

- Шуудангийн харилцан холболт нь хоёр буюу түүнээс дээш шуудангийн операторын (шуудангийн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч) хооронд шуудан солилцох үйл явц бөгөөд энэ нь зохион байгуулалт, стандарт, техникийн болон аюулгүй байдлын шаардлагыг хангасан байх ёстой. Журмын 1.4-т харилцан холболтын нөхцөл нь шуудангийн үйлчилгээний стандартын шаардлагыг хангасан горим, шуудангийн илгээмжийг хүргэх хугацааны үзүүлэлтүүд байна гэж заасан нь тавигдах шаардлагын утгыг агуулж байна;
- Шуудангийн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид хооронд гэрээнд шуудангийн илгээмжийг хүлээн авах, ялган боловсруулах, дамжуулах, хүргэлтэд мөрдөгдөх, стандарт технологийн горим, хүргэлтийн графикт маршрутаар тооцон гаргасан илгээмжийг хүргэх хугацаа, мэдээлэл солилцох, шуудан солилцох нөхцөл, зааглах цэг, аюулгүй байдлыг хариуцах, тарифыг тодорхойдог байна;
- “Шуудангийн харилцан холболтын журам”-ыг Шуудангийн тухай хууль болон Захиргааны ерөнхий хуулийн 60 дугаар зүйлд заасан шаардлагын хүрээнд үнэлэхэд тус журмын хүрээнд зөрчилдөөн, давхардал илрээгүй болно. Харин Шуудангийн харилцан холболтын журам болон Сүлжээ хооронд харилцан холболт хийх, сүлжээнд холбогдох гэрээний нөхцөл, орлого хуваарилах журам /Харилцаа холбооны зохицуулах хорооны 2021 оны 05 дугаар сарын 14-ний өдрийн 33 тоот тогтоолын хавсралт/-ын есдүгээр бүлгийн зааг ялгааг нарийвчлах шаардлагатай. тодруулах шаардлагатай байна;
- Харилцаа холбооны зохицуулах хорооноос батлан гаргасан журмууд нь хууль зүйн техникийн хувьд нэгдсэн бичиглэлийг баримталдаг бөгөөд “Шуудангийн харилцан холболтын журам” энэ шаардлагыг хангаж байна;
- Хоёрдугаар бүлгийн хүрээнд харилцаа холбооны зохицуулах газраас баталсан хэд хэдэн журмыг харах шаардлагатай үүссэн бөгөөд энэ хүрээнд дараах асуудлын анхаарах шаардлага байгааг судалгааны багийн зүгээс зөвлөж байна. Энэ нь журмаар зохицуулж буй харилцааг хуульд оруулах юм. Тодруулбал, Шуудангийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд үндэслэж гарсан цөөнгүй журам байгаа бөгөөд энэхүү судалгаагаар

зөвхөн “Шуудангийн харилцан холболтын журам”-ыг үнэлсэн. Гэвч цаашид эдгээр журмын агуулгыг Шуудангийн тухай хууль болон Захиргааны ерөнхий хуульд нийцэж буй эсэхийг тусгайлан шалгах шаардлагатай. Учир нь Манай улсад сүүлийн жилүүдэд хуулиар эрх олгож журам батлах улмаар хуулийн засаглал гэхээс илүүтэй журмын засаглал бүрэлдэн бий болох эрсдэлтэй байгаа талаар судлаачид сануулж байгаа бөгөөд Монгол Улсын Ерөнхий сайд болон Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны зүгээс хуулиар эрх олгосон журамд үнэлэлт, дүгнэлт өгөх шаардлагатай харилцааг журмаар гэхээс илүүтэй хуулиар зохицуулах бодлого баримталж байна. Энэ нь Шуудангийн тухай хуульд мөн хамааралтай юм. Тодруулбал, Шуудангийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.1.5, 9.1.5 дахь заалтыг 2019 оны 05 дугаар сарын 30-ны өдрийн хуулиар нэмсэн бөгөөд эдгээр заалтад үндэслэж холбогдох журмын баталсан бөгөөд эдгээр журмаар зохицуулж буй харилцааг үнэлж, цаашид хуульд оруулах талаар шаардлагатай арга хэмжээн авч хэрэгжүүлэх нь зүйтэй байна.

Гурав. “Шуудангийн харилцан холболтын журам” нь бүхэлдээ болон хэсэгчилсэн байдлаар захиргааны хэм хэмжээний актад бус холбогдох хуульд тусгагдах хүрээнд:

Ямарваа нэг эрх зүйн хэм хэмжээ, зохицуулалтыг хууль эсвэл журамд тусгахын тулд тодорхой шаардлагыг харгалзан үзэх шаардлагатай байдаг. Энэхүү шаардлагын дагуу дүгнэн үзвэл “Шуудангийн харилцан холболтын журам” нь бүхэлдээ захиргааны хэм хэмжээний актад бус холбогдох хууль буюу Шуудангийн тухай хуульд тусгагдах нь зүйтэй байна.

Дөрөв. “Шуудангийн харилцан холболтын журам”-ын талаарх олон улсын сайн туршлага, эрх зүйн зохицуулалт, түүнээс монгол улсын хууль тогтоомжид нутагшуулах хүрээнд:

- 2019 онд батлагдсан Шуудангийн харилцан холболтын журам нь харилцаа холбоо, тэр тусмаа шуудангийн харилцааны нарийвчилсан хэсэг тул Дэлхийн Шуудан Холбоо (Universal Postal Union – UPU)-ны баталсан Дэлхийн шуудангийн конвенцод нийцэх шаардлагатай;
- Монгол Улсын хувьд харилцаа холбооны сүлжээ байгуулах, түүний ашиглалт үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч 4, дотоодын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч 23, улс хоорондын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч 66, нийт 93 байгууллага 121 шуудангийн тусгай зөвшөөрлийг эзэмшиж байгаа нь Бүгд Найрамдах Казахстан Улсаас ялгагдах тал болж байгаа бөгөөд

тус улсад Казпост ХК-ийг үндэсний шуудангийн оператораар томилсон ба шуудангийн бүхий л үйлчилгээ, зарим тохиолдолд худалдан борлуулах санхүүгийн үйлчилгээг үзүүлж байна. Харин хувийн компаниудын хувьд зөвхөн хүргэлтийн үйлчилгээгээр хязгаарлагддаг байна;

- Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын зохицуулалтыг Монгол Улсын Шуудангийн харилцан холболтын журамтай харьцуулбал либералчлагдсан буюу хуулиар тогтоож зохицуулалгүй ихэвчлэн гэрээнд суурилсан байдлаар харилцан холболтыг хийж байна. Иймд тухайн жишгийг сайтар харгалзан зохицуулах нь зүйтэй.

Жишээлбэл, гэрээний эрх чөлөөг сайтар тусган, гэрээний нөхцөл, гэрээ байгуулахтай холбоотой харилцааг нарийвчлан журамд тусгах шаардлагатай.

- Бүгд Найрамдах Эстони Улсын дээрх зохицуулалт нь Шуудангийн тухай хуульд нарийвчлагдаж зохицуулагдсан ба гэрээний нөхцөл, төлбөр зэргийг оновчтой тусгасан зэргээр сайн жишиг болж байна. Монгол Улсын хувьд дээрхтэй адилаар Шуудангийн харилцан холболтын журмыг хүчингүй болгож Шуудангийн тухай хуульд уг харилцааг зохицуулах боломж байгаа ба мөн нарийвчилсан зохицуулалтыг дээрх жишгийн дагуу тусгаж болохоор байна;
- Шуудангийн тухай хуульд харилцан холболтын талаар ойлголт, шуудангийн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид хооронд байгуулах гэрээнд тусгагдах зүйл, шаардлагын талаар тусгах. Шуудангийн зах зээлийн нөхцөл байдалд уян хатан дасан зохицсон, зах зээлд шударга, үр ашигтай өрсөлдөх нөхцлийг бүрдүүлэх боломжтой зохицуулалтын хүрээ, хэм хэмжээг тодорхой болгох нь нийтлэг зорилт юм.

2.5 Үйлчилгээ эрхлэгчдээс авсан судалгааны тайлан

Олон улсын шуудангийн холбооны баримтлах чиг хандлага, дэлхийн улс орнуудын туршлага, дотоодын нөхцөл байдал, Шуудангийн харилцан холболтын журамд хийсэн хууль зүйн шинжилгээ болон шуудангийн зах зээлийн үр нөлөөний судалгаа шинжилгээний дүгнэлтүүдэд үндэслэж Шуудангийн сүлжээний болон дотоодын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгчдээс дараах санал асуулгаар уулзалт хийж санал авсан болно. Үүнд:

1. Өнөөдөр хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа Шуудангийн харилцан холболтын журам танай байгуулагыг шуудангийн харилцан холболт хийхэд ямар нэг дэмжлэг болж чадаж байгаа эсэх;
2. Харилцан холболтын асуудлыг Шуудангийн хуульд бүтэн процессоор нь тусгуулж шуудангийн хуульд нэмэлт өөрчлөлт орох хүртэл хүлээх эсвэл өөрчлөлт орох хүртэл журамдаа холбогдох өөрчлөлт оруулан мөрдөж явах;
3. Журманд сүлжээ бүхий этгээдийг заавал харилцан холболтонд ордог байх гэсэн заалтыг оруулах эсэх;
4. Төлбөрийн бус хугацааны холболтонд орох өөрөөр хэлбэл хамгийн бага хугацаа болон сүлжээний хүртээмж амласан этгээд бусадтай харилцан холболтонд ороход танай компани бэлэн эсэх;
5. Бодит болон виртуал сүлжээ бүхий хуулийн этгээд харилцан холболтонд нэгдэн ороход бэлэн эсэх;
6. Харилцан холболтын төлбөрийг харилцан тохирох боломжийг нэмэгдүүлэх үүднээс Зах зээлд давамгайл байдалтай үйлчилгээ эрхлэгч Монгол шуудан ХК-ийн зөвхөн БНҮҮ хүлээсэн үйлчилгээнээс бусад үйлчилгээн дээр хатуу тарифын зохицуулалт хийхгүй байх;

Шуудангийн харилцан холболтын зохицуулалтын хүрээнд Монгол шуудан ХК, Монгол инфинити шуудан ХХК, Ашид шуудан ХХК, Юу би каб экспресс ХХК, Амекс Эм Эн Жи ХХК-тай тус тус уулзалт хийсэн.

Монгол шуудан ХК

Монгол шуудан компанийн салбаруудын захирал Баттулгатай хийсэн уулзалтын үед дараах байр суурийг илэрхийлсэн болно. Үүнд:

1. Шуудангийн харилцан холболтын журам хэт ерөнхий сүлжээ бүхий этгээд хоорондоо болон сүлжээгүй этгээд сүлжээтэй этгээдтэй холбогдох асуудлыг нарийн зааглаагүй мөн олон процесс дутуу орхигдсон тул уг журмыг шинэчлэх нь зайлшгүй зүйтэй гэж үзсэн;

2. Харилцан холболтын асуудлыг заавал хуульд тусгах шаардлагагүй журмаар бүрэн зохицуулах боломжтой гэж үзэж байна;
3. Журманд сүлжээ бүхий этгээдийг заавал харилцан холболтонд ордог байх асуудлыг дэмжсэн бөгөөд тусгай зөвшөөрлийн гэрээнд тусгах боломжтой гэж үзсэн;
4. Төлбөрийн бус хугацааны холболтонд орох өөрөөр хэлбэл хамгийн бага хугацаа болон сүлжээний хүртээмж амласан этгээд бусадтай харилцан холболтонд ороход Монгол шуудан компани бэлэн өнөөг хүртэл өөрийн сүлжээг бусдад нээлттэй байлгаж байгаа бөгөөд гагцхүү сеттлментийн төлбөрөөс хамаарч өнөөг хүртэл харилцан холболт сайн хийгдэхгүй байгаа талаар тайлбарласан;
5. Бодит болон виртуал сүлжээ бүхий хуулийн этгээд харилцан холболтонд нэгдэн ороход ямар нэг татгалзах зүйлгүй бөгөөд ойрын хугацаанд өөрсдийн смарт бокс ашиглалтанд оруулснаар хяналтын traking систем бий болгож цаашид бий болгосон системээ бусадтай хуваалцахад бэлэн байгаагаа илэрхийлсэн;
6. Зах зээлд давамгайл байдалтай үйлчилгээ эрхлэгчийн хувьд хорооноос хянах боломжтой бүх тарифаа хянуулан батлуулж цаашид хамтран ажиллахад бэлэн байгаагаа илэрхийлсэн болно.

Монгол инфинити шуудан ХХК

Монгол инфинити шуудан компанийн захирал Ф.Ганбаатар дараах саналуудыг өгсөн болно.

Үүнд:

1. Шуудангийн харилцан холболтын журмыг шинэчлэх шаардлагатай байна. Журам хэт цомхон олон асуудал зохицуулалтгүй үлдэж байна;
2. Харилцан холболтын асуудлыг заавал хуульд тусгах шаардлагагүй хэдий ч хууль гартал журмаа шинэчлээд мөрдөж явах бүрэн боломжтой бөгөөд журам шинэчлэхэд оролцох хүсэлтэй байгаагаа илэрхийлсэн;
3. Журманд сүлжээ бүхий этгээдийг заавал харилцан холболтонд ордог байх асуудлыг бүрэн дэмжсэн болно;
4. Төлбөрийн бус хугацааны холболтонд орох өөрөөр хэлбэл хамгийн бага хугацаа болон сүлжээний хүртээмж амласан этгээд бусадтай харилцан холболтонд ороход бэлэн бөгөөд төлбөрийн хэмжээг хугацаанаас хамааруулан тогтоодог болох асуудлыг журманд тусгах хүсэлтээ илэрхийлсэн;
5. Бодит болон виртуал сүлжээ бүхий хуулийн этгээд харилцан холболтонд нэгдэн орохыг дэмжиж байна;

6. Монгол шуудан ХК-ийн зөвхөн БНҮҮ хүлээсэн үйлчилгээнээс бусад үйлчилгээн дээр хатуу тарифын зохицуулалт хийхгүй байх асуудлыг Зохицуулах хороо өөрсдийн эрх хэмжээний хүрээнд шийдвэрлэх нь зүйтэй байх.

Ашид шуудан ХХК

“Ашид шуудан” компанийн захирал Түшиг асуулгатай холбоотой дараах саналуудыг илэрхийлсэн. Үүнд:

1. Шуудангийн харилцан холболтын журмыг шинэчлэх эсэх талаар сайн мэдэхгүй байна. Одоогоор тухайн журамтай холбоотой хүндрэл тулгараагүй байна. Харилцаа холбооны салбарт ажиллаж байсан хүний хувьд хэлэхэд шуудангийн гэхээсээ илүү харилцаа холбооны журам шиг санагддаг;
2. Харилцан холболтын асуудлыг заавал хуульд тусгах шаардлагатай эсэх талаар сайн хэлж мэдэхгүй байна;
3. Журманд сүлжээ бүхий этгээдийг заавал харилцан холболтонд ордог байх асуудлыг дэмжиж байна. Гэхдээ бид өөрийн сүлжээг байгуулж тодорхой чиг үүрэг бүхий салбарт ашиглуулахаар гэрээ хэлцэл хийж байна;
4. Төлбөрийн бус хугацааны холболтонд орох өөрөөр хэлбэл хамгийн бага хугацаа болон сүлжээний хүртээмж амласан этгээд бусадтай харилцан холболтонд орохыг дэмжиж байна;
5. Бодит болон виртуал сүлжээ бүхий хуулийн этгээд харилцан холболтонд нэгдэн орохыг дэмжиж байна;
6. Монгол шуудан ХК-ийн зөвхөн БНҮҮ хүлээсэн үйлчилгээнээс бусад үйлчилгээн дээр хатуу тарифын зохицуулалт хийхгүй байх асуудлыг сайн мэдэхгүй байна. Зохицуулах байгууллага өөрсдийн эрх хэмжээний хүрээнд шийдвэрлэх нь зүйтэй байх.

Юуби каб экспресс ХХК

Юуби каб экспресс компанийн захирал Ө.Батзоригтой хийсэн уулзалтын тэмдэглэлийн дагуу товч утгыг илэрхийлбэл дараах байдалтай байна. Үүнд:

1. Шуудангийн харилцан холболтын журам шаардлага хангахгүй байна. Зайлшгүй өөрчлөх шаардлагатай;
2. Харилцан холболтын асуудлыг заавал хуульд тусгах шаардлагагүй. Хуулийн өөрчлөлт ойрын хугацаанд шийдэгдэх эсэх тодорхойгүй байна;
3. Журманд сүлжээ бүхий этгээдийг заавал харилцан холболтонд ордог байх асуудлыг дэмжиж байна. Манай компани жилд 1.3–2 сая хэрэглэгчдэд үйлчилдэг, үндсэн сүлжээний дайтай гэж үзэж байна. Харилцан холболт аль болох нээлттэй баймаар байна. Тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд бид сүлжээ байгуулах эрхгүй байна;
4. Төлбөрийн бус хугацааны холболтонд орох өөрөөр хэлбэл хамгийн бага хугацаа болон сүлжээний хүртээмж амласан этгээд бусадтай харилцан холболтонд орохыг дэмжиж байна. Шуудангийн хүргэлтийн хугацаанаас хамаарч үнийн тарифт өөрчлөлт оруулах шаардлагатай;
5. Бодит болон виртуал сүлжээ бүхий хуулийн этгээд харилцан холболтонд нэгдэн орохыг дэмжиж байна. Ю.Би Кап аппликэйшнд шинэчлэл хийж байгаа бөгөөд одоогоор 1.5 сая хэрэглэгчтэй. Хэрэглэгчдийн гол хэрэгцээ нь илгээмжийн байршлыг мэдэх (tracking) бөгөөд энэ асуудлыг шийдвэрлэх шинэ систем нэвтрүүлэхээр ажиллаж байна. Монгол шуудан болон бусад логистикийн компаниуд нэг ижил tracking системтэй боловч хэрэглэгчдэд бүрэн хүрч чадахгүй байна. Харин Ю.Би Капын системийг нээлттэй болгосноор олон компанийн холболт хийх боломжтой. MN Post болон бусад 4 компанитай хамтран ажиллаж, илгээмжийн статус шалгах системийг хэрэгжүүлж эхэлсэн. Энэ нь хүргэлтийн хурдыг нэмэгдүүлж байна;
6. Монгол шуудан ХК-ийн зөвхөн БНҮҮ хүлээсэн үйлчилгээнээс бусад үйлчилгээн дээр хатуу тарифын зохицуулалт хийхгүй асуудлыг дэмжиж байгаа хэдий ч SIDE EFFECT буюу дагалдаж гарах бусад эрсдэлийг сайтар тооцох нь зүйтэй байх.

Амекс Эм Эн Жи ХХК

“Амекс Эм Эн Жи” компанийн захирал Ганчимэгтэй уулзалт хийсэн. Үүнд:

1. Шуудангийн харилцан холболтын журмыг шинэчлэх эсэх талаар сайн мэдэхгүй байна. Яг тухайн журамтай холбоотой хүндрэл тулгараагүй байна;
2. Харилцан холболтын асуудлыг заавал хуульд тусгах шаардлагатай эсэх талаар сайн хэлж мэдэхгүй байна;

3. Журманд сүлжээ бүхий этгээдийг заавал харилцан холболтонд ордог байх асуудлыг дэмжиж байна. Манай компани орон нутагт хүргэлт хийлгэх шаардлагатай ачааг Монгол шуудан ХК-аар хүргүүлдэг. Гэхдээ хүлээн авагч төлбөрөө төлдөг байдлаар хүргүүлдэг тул тусгайлан гэрээ байгуулдаггүй Монгол шуудан ХК-ын илгээлтийн тарифаар хүргүүлдэг;
4. Төлбөрийн бус хугацааны холболтонд орох талаар дүгнэлт хэлэх боломжгүй байна. Илгээлтийн тариф аль болох хямд байвал хэрэглэгчид хэрэгтэй байна;
5. Бодит болон виртуал сүлжээ бүхий хуулийн этгээд харилцан холболтонд нэгдэн орохыг дэмжиж байна;
6. Монгол шуудан ХК-ийн илгээлтийн тарифыг хямд үнэтэй байлгахыг дэмжиж байна. Мөн Зохицуулах байгууллага зохицуулалтын үйлчилгээний хөлсийг нэмэхгүй тогтвортой байлгахыг хүсч байна.

2.6 Шуудангийн харилцан холболт хийхэд баримтлах зарчмыг шинэчлэх талаарх санал:

Шуудангийн харилцан холболт хийхэд дараах зарчмуудыг ШИНЭЧЛЭХ нь зүйтэй гэж үзэж байна. Үүнд:

1. Талууд харилцан холболтын тарифыг Шуудангийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлд заасны дагуу үйлчлэгчийн эрх бүхий этгээдээр батлуулан мөрдөнө. Харилцан холболтын гэрээний үнийг эрх бүхий этгээд баталж хянахдаа хүргэлтийн зах зээл дэх хамгийн доод үнийг баталж өгөх шаардлагатай. Ингэснээр хэн нэг сүлжээ эзэмшигч давуу эрх эдлэх, өөрийн баталсан үнийг тулган шаардахаас сэргийлнэ. Гэрээний үнийг дагаад хүргэлтийн бүсийн зааг тодорхойлогдох учир алс зайн хүргэлтийг санаатай авахгүй байх, хэрэглэгчийг ялгаварлан гадуурхагдах нөхцөлийг хааж өгнө.
- 3.Талууд харилцан холболтод орохдоо хүргэлтийн хугацааг Шуудангийн тухай хуулийн 9.1.6 дугаар зүйлд заасны дагуу эрх бүхий этгээдээр батлуулан мөрдөнө.
- 4.Шуудангийн сүлжээ байгуулах болон шуудангийн үйлчилгээ эрхлэхэд тавигдах шаардлагад сүлжээ ашиглалтын чанар, технологи ажиллагааны шаардлагуудыг нэмэлтээр оруулж өгнө.
- 5.Харилцаа холбооны зохицуулах хорооноос тогтоосон шуудангийн илгээмж хүргэх хугацааг мөрдөж ажиллана.
6. Ердийн зэрэглэлийн илгээмжийг хотын дотор 2 хоног, аймаг, хотуудын хооронд 5 хоног бусад газар (улс хооронд, баг) 12 хоногийн дотор хүргэх.

7. Буухиа зэрэглэлийн илгээмжийг хүргэх хугацаа нь үйлчлэгч хоорондын гэрээнд зааснаар тодорхойлогдох бөгөөд энэ нөхцөл шаардлагын 3.1.1-т заасан хугацаанаас богино байх Үүнд:

- Эрх бүхий байгууллагаас тухайн хугацааг зах зээлийн хамгийн бага хугацаагаар шинэчлэн батлаж өгөх шаардлагатай. Хүргэлтийн зах зээлийн хөгжих түлхүүр нь хүргэлтийн хамгийн богино хугацаа. Өнөөгийн нөхцөлд хот доторхи хүргэлт 6 цагийн дотор хүргэгдэж байна. Хугацаанаас хамаарсан үнийн бодлогыг цаашид хэрэгжүүлэх.
- Хүргэлтийн хугацаатай холбоотой харилцан холболтонд орохдоо бүртгэл хяналтын системийг интеграцчилах. Үүнийг анхны нөхцөл шаардлага болох шуудангийн сүлжээ болон үйлчилгээ эрхлэх нөхцөл шаардлагад бүртгэл хяналтын систем API гаргах гэж тусгах.
- Цаашлаад бүртгэл хяналтын системийн холболтоор хүргэлтийн хугацааг тооцох, үүнтэй уялдан гэрээний үнийн дүнг амжилттай хүргэлтээс хамаарсан KPI –жуулах боломжийг бүрдүүлж өгнө.

2.7 Дүгнэлт

1. ШУУДАНГИЙН ХАРИЛЦАН ХОЛБОЛТЫН ЖУРАМ нь бүхэлдээ Харилцаа холбооны сүлжээ бүхий этгээд хооронд харилцан холболт хийх зарчимд тулгуурлан боловсруулагдсан бөгөөд өөр төрлийн зохицуулалттай шуудангийн салбарт шууд авч ашиглахад түвэгтэй байдалтай байна.
2. ШУУДАНГИЙН ХАРИЛЦАН ХОЛБОЛТЫН ЖУРАМ-ыг сүлжээ бүхий этгээдүүдийн харилцан холболт болон сүлжээгүй этгээдүүд СҮЛЖЭЭНД ХОЛБОГДОХ гэж ангилж зохицуулах шаардлага үүссэн байна.
3. Санал асуулгад оролцсон этгээдүүд бүгд журмыг шинэчлэн сайжруулах шаардлагатай гэж үзсэн байна.
4. Шуудангийн харилцан холболтын асуудал Шуудангийн сүлжээ бүхий этгээд хооронд гэхээс илүү өөрийн сүлжээгүй этгээд, сүлжээ бүхий этгээдийн сүлжээнд холбогдож улс хоорондын болон дотоодын шуудангийн үйлчилгээг үзүүлэхэд гардаг алдагдлыг бууруулах, үйлчилгээ эрхлэгчдийн хамтын ажиллагаа, салбарын эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих үндсэн суурь зарчмыг хангах боломжгүй байдалтай байна.

5. ШУУДАНГИЙН ХАРИЛЦАН ХОЛБОЛТ ХИЙХЭД БАРИМТЛАХ ЗАРЧИМ.
- 2.2. *Харилцан холболт хийх үйлчилгээний тариф нь бизнесийн аливаа алдагдлыг нөхөхгүй, өртөгт үндэслэсэн, талуудын эрх ашигт нийцсэн байна* гэдэг нь тунхагийн чанартай хэрэгжилтэнд хяналт тавих төвөгтэй байдал үүсгэж байна.
- 2.4. *Харилцан холболтын явцад шинэ техник, технологи, шинэ бүтээгдэхүүн үйлчилгээг нэвтрүүлэхтэй холбоотой нэмэлт хөрөнгө оруулалт, зардлыг талууд харилцан тохиролцоно* гэсэн заалт хэт ерөнхий тул бодит болон виртуал сүлжээ бүхий хуулийн этгээд харилцан холболтонд нэгдэн орох боломж тодорхой бус байна.
6. Харилцан холболтын зарчмыг дижиталчлах илүү дундын TRAKING систем руу хандуулах шаардлагатай болсон байна гэж үзэж байна.
7. Харилцан холболтонд хүргэлтийн бүсчлэл болон хугацааны асуудлыг илүү чухалчлах тусгах шаардлагатай байна.
8. Илгээмж хүргэлтийн асуудалд зах зээлд давамгайл байдалтай Монгол шуудан ХК-ийн үнэ тарифыг хянаж батлах үйлчилгээний хүрээг эргэж харах шаардлагатай гэж үзэж байна.
9. Шуудангийн харилцан холболтыг нэмэгдүүлэх, бүсчилсэн тогтолцоо нэвтрүүлэх стратеги зорилтын хүрээнд бүсчилсэн тогтолцоо болон харилцан холболт гэсэн ойлголтыг илүү тодорхой болгож тодорхой заалтуудыг журамлах боломжтой гэж үзэж байна.
10. Тусгай зөвшөөрлийн хувьд Шуудангийн сүлжээний үйлчилгээ эрхлэгчдэд тавигдах нөхцөл шаардлагыг харилцан холболтын журмаар тодотгох боломжтой. 3.2. *Талууд харилцан холболтын тарифыг Шуудангийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлд заасны дагуу үйлчлэгчийн эрх бүхий этгээдээр батлуулан мөрдөнө* гэсэн заалтад хяналт тавих боломжгүй гэж үзэж байна. Ер нь харилцан холболт тарифын гэхээс илүү зохцуулалтын агуулгатай байна.
11. Цаашид харилцан холболтыг холбогдох төлбөрийн хэмжээ (termination rate) бус хүргэлтийн хугацаагаар хэмжиж харилцан холболтын гэрээ байгуулах боломжийг зохицуулалтаар дэмжин ажиллах шаардлага үүсч байна.

2.8 Зохицуулах хороонд өгөх зөвлөмж

1. Харилцан холболтын асуудлыг Шуудангийн тухай хуульд тусгаж шийдвэрлүүлэх хүртэл холбогдох журмын асуудлыг шинэчилж мөрдүүлэх шаардлагатай гэж үзэж байна.
2. Журам боловсруулахад үйлчилгээ эрхлэгчдийн төлөөллийг оролцуулан санал авч төслийг боловсруулах нь зүйтэй.
3. Журмын төсөлд шуудангийн сүлжээний үйлчилгээ эрхлэгч болон дотоодын шуудангийн үйлчилгээ эрхлэгч нарын эрх, үүргийг нарийвчлан тодорхойлох боломжтой.
4. Цаашид сүлжээ бүхий үйлчилгээ эрхлэгчдийн эрх үүргийг журамд илүү тодорхой тусгах шаардлагатай.
5. Бодит болон виртуал сүлжээ бүхий хуулийн этгээдийн харилцан холболтонд орох процессийг илүү тодорхой болгох шаардлагатай байна.
6. Нэгдсэн TRAKING бий болгох, шуудангийн солилцоо, ялган боловсруулах дамжлагыг аль болох хурдасгах процессыг журамд тусгах боломжтой.
7. Өөрийн сүлжээгүй боловч цахим худалдаг голчлон хийж буй компаниудын тусгай зөвшөөрлийн хүрээг нэмэгдүүлэх эсрэгээрээ сүлжээний тусгай зөвшөөрөлтэй боловч хамрах хүрээг тэлэхгүй байгаа үйлчилгээ эрхлэгчдэд тодорхой үүрэг хүлээлгэх боломжтой.
8. Шуудангийн үйлчилгээний зах зээлд давамгай байдалтай Монгол шуудан ХК-ийн үнэ тарифыг хянаж батлах үйлчилгээний хүрээг эргэж харах ингэснээр харилцан холболт хийх сүлжээнд холбогдох тарифын асуудлыг шийдвэрлэх боломжтой.

2.9 Ашигласан материалууд:

Universal Postal Union (UPU) Documents

- UPU Acts (e.g., the *Universal Postal Convention and Regulations*):

These define the rules and technical standards for the international postal network.

UPU Technical Standards:

Examples include standards for address formatting (S42), mail exchange formats, postal data transfer, and electronic exchange protocols.

UPU Postal Strategy Reports:

These strategic documents often discuss the modernization and digitalization of postal interconnection, regional cooperation, and integration with ICTs.

Regional and National Case Studies

- European Union Postal Directives:

The EU has binding directives promoting liberalization and interconnection of national postal operators (e.g., *Postal Directive 97/67/EC* and updates). Case Studies:

- *Korea Post* — well-known for advanced postal ICT integration.
- *Thailand Post* — modernization and regional ASEAN cooperation.
- *Malaysia Pos* — public-private interconnection models.

Academic Papers and Books

1. Crew, M. A. & Kleindorfer, P. R. — *Liberalization of the Postal and Delivery Sector*. Discusses the economic and policy aspects of interconnection.
2. UPU & ITU Joint Reports — *Digital Economy and Postal Services*. Focus on how postal interconnection links with e-commerce and digitalization.
3. OECD Postal Policy Papers — Analysis of interconnection, competition, and universal service.

Related Standards & Forums

- CEN (European Committee for Standardization) TC331: Develops European postal standards.
- ITU-T: For postal ICT interconnection (e.g., EDI, secure digital channels).
- WCO (World Customs Organization): Cooperation protocols for cross-border postal and customs interconnection.